

VOX

INTROSPECIAL

Studeren: The HORROR

Durf jij je (werk) te laten zien?

meld je dan bij **VOX** als

SCHRIJVER / FOTOGRAAF / ILLUSTRATOR

Wij bieden jou een podium, betaling en begeleiding!
Mail naar redactie@vox.ru.nl

COLOFON

Vox is het maandelijks onafhankelijk magazine van de Radboud Universiteit Nijmegen.

Redactie-adres: Comeniuslaan 6
Postbus 9102, 6500 HC Nijmegen
Tel: 024-3612112 Fax: 024-3612874
redactie@vox.ru.nl

www.voxweb.nl / @voxnieuws

Redactie: Paul van den Broek, Annemarie Haverkamp (hoofdredacteur), Mark Merks, Martine Zuidweg

Beeldredactie: Dick van Aalst, José Koot
Columnisten: PH-neutraal, Ilana Noot

Aan dit nummer werkten mee: Lydia van Aert, Jelko Arts, Reint-Jan Groot Nuelend, Jesse Heckman, Marlon Janssen, Jolene Meijerink, Timo Pisart, Freek Turlings, Soesja Verheijden

Fotografie: Dick van Aalst, Bert Beelen, Duncan de Fey, Erik van 't Hullenaar, Cees Mooij, Gerard Verschooten

Illustraties: emdé, Studio Lakmoes

Vormgeving en opmaak: Gloedcommunicatie, Nijmegen

Advertenties: Bureau van Vliet

Tel: 023-5714745

zandvoort@bureauvanvliet.com

Abonnementen: Personeelsleden, studenten: €25,- o.v.v. student- of personeelsnummer. Overigen: €35,- over te maken op ING-Bank 1363505 t.n.v. Stg. KU Radboud Universiteit, Postbus 9102, 6500 HC Nijmegen

Adreswijzigingen:
Abonnementenadministratie Vox
Postbus 9102, 6500 HC Nijmegen
Tel: 024-3615804

Druk: MediaCenter Rotterdam

Vox Campus:
Mededelingen voor Vox Campus kunt u sturen naar: voxcampus@vox.ru.nl

*De volgende Vox verschijnt op
26 september 2013*

Spaans voor beginners en gevorderden door moedertaaldocent.

Ervaren docent geeft interactieve lessen op alle niveaus, dicht bij de universiteit. Ook privé- en bedrijfs cursussen mogelijk.

www.martabela.nl • 06-25201768

Bezoek ons tijdens de open dagen op 3 en 10 september van 20.00 t/m 22.00 uur.

SINDS 1992	
Ooglaseren in Nijmegen!	
Studentenkorting 20%	
Bel ons voor info: 024 3604747	Excimer Laser Centrum Nijmegen Driehuizerweg 325, 6525 PM Nijmegen info@excimerlasercentrum.nl www.excimerlasercentrum.nl

Taal verbindt.

Klaar voor een taaltraining die het verschil maakt?

Keuze uit 18 talen: o.a. Chinees – Duits – Engels – Spaans – Nederlands voor anderstaligen
Nieuw: Turks
Start vanaf 16 september

WWW.RADBODINTOLANGUAGES.NL

Radboud in'to Languages

Expertisecentrum voor taal en communicatie van de Radboud Universiteit Nijmegen

VOX NR. 01 08/2013 INHOUD

P.8 / **ACTUEEL** / 'Elk systeem is te hacken'

P.13 / **ONDERZOEK** / Spuit in je arm voor de wetenschap

P.16 / **REPORTAGE** / Tussen de Romeinse schorpioenen

P.22 / **INTERVIEW** / Bouke Broeren stopte met zijn studie en kocht een enkeltje Azië

P.26 / **SPORT** / Zweefvliegen: 'Wat als ik ter aarde stort?'

EN VERDER / P.4 / **DIT WORDT MIJN INTRODUCTIE** / P.5 / **OVER DE SCHUTTING** / P.6 / **ANGST** / P.11 / **COLUMN PH** / P.20 / **STRAATKUNST** / P.29 / **SUMMERSCHOOL** / P.36 / **CULTUUR** / P.38 / **VOX CAMPUS** /

P.8

P.13

P.16

P.22

P.36

Illustratie cover: emdé

RE D A C T I O N E E L

BESTE EERSTEJAARS,

Zwetend schrok ik wakker. Nachtmerrie. Ik droomde dat jij ging studeren in Nijmegen maar bij je ouders bleef wonen. Een basisbeurs had je niet meer, dus elke avond bij moeders aanschuiven was wel zo goedkoop. Ik woelde en zag hoe je nooit ging stappen, want bier was duur (de crisis) en om tien uur ging de laatste trein naar het Brabantse dorp waar je eenpersoonsbed stond. Ik droomde dat je na vier jaar afstudeerde. De aula was leeg, want vrienden had je niet gemaakt. Alleen je vader en moeder klopten je op de schouder. Buiten wachtte een rij studenten, kleurloos en bedeesd. Zij kwamen ook voor hun papiertje. Niemand van jullie had zich onderscheiden, niemand van jullie had het avontuur gezocht. Gelukkig was het al licht toen ik wakker schrok uit mijn horrordroom. Ik sprong op de fiets naar de redactie om met mijn collega's een Vox te maken over hoe je ondanks de crisis en bezuinigingen toch een spannende studententijd kunt hebben.

Annemarie Haverkamp
hoofdredacteur Vox

www.facebook.com/voxweb.nl

@voxnieuws

Nijmegen Muziekstad

ROCKEN IN
EEN LEGGING

Muziek / P. 32

DIT WORDT MIJN INTRODUCTIE

Wat kan er allemaal misgaan tijdens zo'n introductieweek? Allerhande rampscenario's spoken door het hoofd van Ilana Noot (18), eerstejaars communicatiewetenschap. Ze komt uit Middelburg, maar heeft via Twitter inmiddels een kamer gevonden in Nijmegen.

Spinnen, slangen en spoken; allemaal eng. Maar niets is zo angst-aanjagend als gaan studeren. Ik ben nooit echt goed geweest in nieuwe situaties (ik kijk de kat uit de boom voordat mijn bijdehante persoonlijkheid op de voorgrond treedt), maar dit is wel een heel extreem geval. Alles is nieuw. Het meest zie ik op tegen de introductieweek. Omdat ik verder niemand ken die in Nijmegen gaat studeren, is die week extra spannend, maar ook extra noodzakelijk. Ik zal er dus aan moeten geloven. Hopelijk blijven de rampscenario's die zich in mijn hoofd steeds verder ontwikkelen me bespaard. Zo hoop ik de weg naar mijn kamer terug te kunnen vinden, wil ik sowieso liever niet verdwalen en als het even kan, zou het leuk zijn als ik mijn biertje niet alleen hoeft te drinken 's avonds.

Maar als ik die introductie heb overleefd, begint het natuurlijk pas. Wegens geldgebrek wekenlang leven op witte bonen in tomatensaus. En als ik dan een keer geld heb voor aardappels, hoe lang moeten die dan eigenlijk koken? Wat als ik het eten voor mijn huisgenoten laat aanbranden? Gelukkig is er nog één zekerheid: mijn studie. Oh nee! Die kan ook tegenvallen en niet zijn wat ik ervan verwacht. Komende maanden moeten er honderden hordes genomen worden. Uiteindelijk blijken alle zorgen van nu natuurlijk voor niks te zijn geweest. Op de eerste dag van de introductie ontmoet ik leuke mensen, met wie ik de rest van de week optrek en biertjes drink. Na de introductieweek kan ik aardappels betalen en koken voor mijn huisgenoten. En omdat ik al aan twee open dagen en twee meeloopdagen van de universiteit heb bezocht, zal de studie ook wel zijn wat ik ervan verwacht. Angst zit tussen je oren, maar krijg het daar maar eens tussenuit...

Lees de andere columns van Ilana Noot over haar komst naar Nijmegen op www.voxweb.nl

19

Dat is het aantal meters dat het V&D-gebouw in het centrum van Nijmegen hoog is. Op het introductieprogramma van de Radboud Universiteit staat dit jaar een nieuwe activiteit voor echte *thrillseekers*: abseilen vanaf het dak van V&D. Maximaal 75 deelnemers kunnen op woensdag 21 augustus langs de gevel van het warenhuis naar beneden glijden. Het abseilen is onderdeel van RU in town, een introductiedag op en rond de Grote Markt (zie ook www.ru.nl/introductie).

BOVEN HET MAAIVELD

Ilse van Manen

Tandheelkundestudent Ilse van Manen (25) bokst. Niet tegen mensen, maar tegen een bal. "Als ik tegenover iemand anders sta, ben ik altijd bang dat ik hem of haar pijn doe. Maar op een boksbal kun je helemaal losgaan, je voelt ook dat je krachtiger en beter wordt." Boksen is haar manier van ontstressen. Maar ook: van gezond leven. Van Manen sport veel om haar ziekte – ze heeft de ziekte van Crohn – de baas te blijven. Naast haar bachelor volgde ze het Honours Programma Medical Sciences, waarvoor ze onderzoek deed in Nijmegen en bij Tufts University in Boston. "Die ervaring om in je eentje op een ander continent gedropt te worden is heel waardevol geweest. Het heeft mij veel zelfvertrouwen gegeven." De resultaten van haar onderzoek werden bovendien gepubliceerd in een wetenschappelijk tijdschrift. Dit jaar is Van Manen door het College van Bestuur gevraagd als studentspreker op het podium te staan bij de officiële opening van het academisch jaar op 2 september in het Gymnasium. Ze zal vertellen over haar ervaringen met de juffen en meesters op de basisschool en de docenten op haar middelbare school en de universiteit. "Ik voel me in mijn carrière echt geholpen door sommige docenten."

GETWEET

Jurgen Brink @JurgenBrink 31 juli

Uit de oude doos: de 1e studentenenquête, 1979: 15% van de student zegt elk weekend naar ouders te gaan, 25% 3x p. maand, 32% 1-2x p. maand

HORROR STORIES

VOOR
ACTUEEL
NIEUWS:
GA NAAR
VOXWEB.NL

Gaan studeren is geweldig, maar tegelijkertijd doodeng. Opeens sta je er alleen voor. Vier Vox-medewerkers (en oud-studenten van de Radboud Universiteit) beschrijven hun horrormoment.

LYDIA VAN AERT, MEDEWERKER/EINDREDACTEUR VOX, EERSTEJAARS IN 1996

Studentenleven en horror? Dan kom ik – sorry – toch met een kotsverhaal. In mijn studentenhuus werd tijdens de intro fanatiek gestapt. Ik weet nog dat ik 's nachts eens thuis kwam en gekreun hoorde. Een huisgenoot had een spoor van niet alléén braaksel getrokken naar de badkamer, waar hij met zijn hoofd in de besmeurde douchebak lag. Hulp bieden leek me vernederend voor hem, dus ik gaf hem een emmer sop en vertrok naar bed. Maar karma is a bitch. Bij het ontwaken stond mijn wastafel vol met zuur ruikend water met brokjes. Een verstopping had het water van de douche in de wasbak omhoog gestuwd.

JOLENE MEIJERINK, REDACTEUR VOX, EERSTEJAARS IN 2004

Het voetgangerslicht sprong op groen, het autoverkeerslicht zou snel volgen. Ik stak over, tot ergernis van een automobilist. "Het is rood," schreeuwde hij terwijl hij naast me kwam rijden. "En u moet hier vijftig rijden, dus rij maar snel door", riep ik terug. Woedend zette hij mij klem met zijn auto en stormde op me af. Hij had een politiesticker op zijn auto en begon me te bedreigen. Trillend op mijn benen diende ik bij thuiskomst een klacht in. Wat bleek: hij was geen agent. Onder toezicht van de politie heeft hij de sticker moeten verwijderen. *Sweet, sweet revenge.*

MARK MERKS, REDACTEUR VOX, EERSTEJAARS IN 2004

Ik had met mijn moeder afgesproken om een hapje te gaan eten. Deden we met regelmaat, verkapte voedselhulp. Tijdens de busrit, werd ze niet lekker. Op zich niet nieuw, dat gebeurde vaker. Ik stapte uit en bood haar een arm aan. Nog geen twee stappen verder viel ze flauw. Ze werd slap en brabbelde alleen nog maar. Met moeite hield ik haar overeind. Ik heb haar op een bankje langs de Daalseweg geparkeerd, gekeken of ze haar tong niet had ingeslikt en direct 112 gebeld. Toen braken de engste minuten aan: ik kon niets meer doen behalve haar ondersteunen en blijven praten, tot er een motorambulance arriveerde. Het is overigens allemaal goed afgelopen, gelukkig: suikertekort.

ANNEMARIE HAVERKAMP, HOOFDREDACTEUR VOX, EERSTEJAARS IN 1993

Het was nacht en zoals gebruikelijk fietste ik als een bezetene door het donker van de kroeg naar het huis van mijn toenmalige liefde – geen verkrachter die mij pakken kon, dat idee. Ik kwam aan bij de parkeerplaats bij Galgenveld die ik altijd dwars overstak om bij de Groenewoudseweg uit te komen. Plots ramde mijn voorwiel een obstakel. Ik vloog over mijn stuur terwijl de handvatten zich in mijn bovenbenen boorden. Met een smak belandde ik naast een betonband van zo'n dertig centimeter hoog. "Alles oké?" riep iemand vanaf een balkon. Er was een feestje gaande en ze hadden me zien vliegen. "Niks aan de hand", piepte ik om me tien minuten later huilend op het bed van mijn vriendje te storten. De volgende ochtend maakten we foto's van mijn intens blauwe benen; ik kwam die beelden laatst nog tegen. Maandenlang durfde ik nauwelijks nog in het donker te fietsen.

Op www.voxweb.nl lees je dagelijks het nieuws dat deze en andere Vox-journalisten verzamelen over het studentenleven.

WAARVAN AKTE

'Bij vrouwen is de afname van het welbevinden voor de vakantie nog groter, omdat er thuis ook nog van alles moet. Maar moet je echt nog het hele huis poetsen voordat je met vakantie gaat?' Arbeids- en organisatiepsycholoog **Jessica de Bloom** op 6 augustus in de Volkskrant in een artikel over zorgeloos op vakantie gaan

OVER DE SCHUTTING

Waar andere hoger onderwijsmedia zoal over schrijven

Het Amsterdamse *Folia* probeert de eerstejaars als een grote broer of sleep-touw te nemen en van tips te voorzien. Hilarisch is het experiment van verslaggever Bas van Toor, die een volle werkweek moet zien te overleven met een budget van twintig euro. De eerste boodschappenrun (zeven euro) slaat al een onoverkoombaar groot gat in de begroting en de rest van de week wordt een lijdensweg. "Ik ben godbetert vier dagen bezig en al verkouden, met een slaaptkort, puisten, en een aft op mijn tong die pijn doet." En dan is het pas donderdag. Mooiste dieptepunt? Een willekeurige promotie bijwonen om aan te kunnen schuiven bij de borrel. Zijn belangrijkste les? "Ga huizen schoonmaken, chanteer je oma, verkoop desnoods toch maar die nier, maar zorg dat je niet hoeft te leven van twintig euro in de week."

De Tilburgse collega's van *Univers* zijn de wereld van de studentenverenigingen ingedoken. Tilburg telt drie verenigingen: het corporale Olof (te vergelijken met Carolus Magnus), het algemene Plato (ons Ovum Novum) en roeivereniging Vidar (de Tilburgse variant van Phocas). Ze zijn niet eens met zovelen, maar verenigingsleden zijn beeldbepalend, concludeert *Univers* middels een taaltechnisch paretje: "Prominente pikken en snepende hertjes in dispuutsblazers floreren op de campus én in de universiteitsbibliotheek."

Om erachter te komen of en waarom lid worden nu zo leuk is, ging de verslaggever in gesprek met een reeks oud- of ouderejaarsleden. Het beste argument om bij een dispuut te gaan, komt van Jasper. Hij bezocht alle verenigingen, maar koos voor Plato: "Bij Plato had je veel lekkere wijven en het bier was 90 cent, dus daarom heb ik me uiteindelijk als introlid ingeschreven."

Resource, het blad van de Wageningen Universiteit, blijkt wel heel ver vooruit. De redactie daar schrijft over de carrière na de studie. Troost je met de gedachte dat een academische opleiding nog steeds leidt naar een baan, die je ook vrij snel vindt. 85 procent van de in 2011 afgestudeerde Wageningers had binnen zes maanden werk. Opvallend: studenten die veel dingen doen naast hun studie, scoren beter op de arbeidsmarkt. Dus vort, aan de slag. Wat je als eerstejaars zoal kunt doen in het Nijmeegse, lees je in deze *Vox*.

BANG?

Daar sta je dan. Met knikkende knieën en klamme handen. De intro moet een topweek worden, maar stiekem vind je het best eng. Een heel natuurlijke reactie, zegt Eni Becker, hoogleraar Klinische Psychologie. Angst is een goede raadgever voor wie op zoek wil naar avontuur.

Tekst: Paul van den Broek

**ONZE
VOORoudERS
MOESTEN OP
HUN Tellen
PASSEN**

Wie als eerstejaarsstudent het onbekende territorium Nijmegen betreedt, is vatbaar voor angsten. Op het eerste oog jammer, omdat

zo'n eerste jaar bij uitstek geschikt is om nieuwe dingen te ontdekken en grenzen te verleggen. Maar Eni Becker, hoogleraar Klinische Psychologie, legt uit dat er met angst helemaal niks mis is. "Het is evolutionair ingebakken dat we angstig zijn om betere overlevingskansen te hebben." Ze wil maar zeggen: onze voorouders moesten op hun tellen passen. Hoe roekelozer de jager, hoe groter de kans zelf te worden opgepeuzeld door een sabeltandtijger.

Een mooi onderzoek dat het gevaar van roekeloosheid aantoont is een proef met vissen, waarbij drie groepen in aparte aquaria bijeen zijn gebracht naargelang hun gedrag. Wat

blijkt? De dapperste groep is als eerste dood. "Een teveel aan angst is een blokkade, maar dit onderzoek toont aan dat te weinig angst ook niet goed is."

Angststoornis

Angstklachten komen in allerlei soorten en maten voor. De angst gericht op concrete objecten, bijvoorbeeld als de dood zijn voor spinnen of niet in een vliegtuig durven stappen, is welbekend. De grootste groep is echter de sociale angst, de *social anxiety disorder*. "5 tot 10 procent van alle mensen krijgt hier eens in zijn of haar leven last van", zegt Becker. Het meest waarschijnlijk is dat dat gebeurt in de leeftijd tussen 18 en 24 jaar. Inderdaad, precies de periode die voor de eerstejaars nu begint, volgens Becker "niet toevallig" een kwetsbare fase. Het begin van de studietijd is sowieso een fase

GEEFT NIKS, ANGST IS GEZOND

van veel veranderingen. Wat die periode risicovol maakt, is het wegvallen van twee pijlers die tot dan toe het sociale leven hebben gestut: de school en het gezin. “Dit zijn de twee factoren die kwetsbare jongeren stabiliteit geven, als die in één keer wegvallen, dan is er een grotere kans om een angststoornis te ontwikkelen.”

Veel mensen ervaren angst, en die ‘gewone’ variant is er niet voor niets. Het wordt pas een stoornis als je er gedurende langere tijd onder lijdt en als het je leven verandert. Hoe kun je een angststoornis herkennen? “Als je leven in negatieve zin verandert. Als je een heel jaar lang dingen uit de weg gaat die je eigenlijk wilt doen, dan is het niet normaal meer. Dan moet je hulp gaan zoeken.” Dan kan het gaan om uitdagingen die je uit de weg gaat, of om contacten die je almaar niet durft aan te gaan. Zo wordt angst een hindernis die belemmert dat een potentieel avontuurlijk leven almaar op de vlakte blijft en dat je met jezelf in de knoop raakt. “Je haalt er dan niet uit wat erin zit, en dat is jammer”, zegt Becker.

Een kenmerk van mensen die in de knoop dreigen te komen is hun piekergedrag. Ook hier: piekeren is op zichzelf geen probleem en is zelfs behulpzaam als je erop broedt hoe je een probleem tot een oplossing kunt brengen. Becker: “Gepieker wordt een probleem als je bij de dingen die je te wachten staan alleen maar bedenkt wat er allemaal mis kan gaan. Dat soort gepieker moet stoppen, dat is nergens behulpzaam voor.” *

SPOEDCURSUS GRENZEN BESLECHTEN

Stap eens in een zweefvliegtuig. Pak een spuitbus en ga op een nachtelijke graffiti-toer. Ga hacken en kraak digitale schatten. Of meld je als proefpersoon in een medicijnexperiment om je beurs te spekken. Deze Vox barst van de uitdagingen. Vijf lessen van Eni Becker voor wie ze wil aangaan maar nog niet durft.

1 Laat je niet gek maken

Om je heen zie je mensen die wel durven wat jij nog niet durft. Die kunnen een inspiratiebron zijn, maar het gevaar is groter dat je gaat vergelijken, waardoor je je alleen maar slechter gaat voelen. Laat die mensen hun ding doen en blijf bij jezelf.

2 Laat angst niet de belangrijkste raadgever zijn

De ogenschijnlijk dapperen onder ons zijn vooral heilzaam voor de samenleving, niet zozeer voor zichzelf. Voor jezelf is het beter je af te laten remmen door een beetje angst. Pas wel op dat die angst niet je belangrijkste raadgever wordt. Ga er doorheen: geef die voordracht en stap op dat groepje af. Het voelt even niet prettig, maar na drie keer ben je blij dat je het gedaan hebt.

3 Bouw een netwerk op

Waar twee pijlers zijn weggevallen – gezin en school – is het zaak een nieuwe pijler op te richten. Zoek mensen met wie je kunt bespreken wat je te doen staat. Zo’n veilige omgeving bevordert het oppakken van nieuwe uitdagingen.

4 Stop met nodeloos gepieker

Als je iets te binnen schiet, zet je het op een piekerlijst, waar je bijvoorbeeld ‘s avonds eens even rustig voor gaat zitten. Een groot aantal punten is dan vanzelf al opgelost en wat overblijft kun je uitwerken tot een plan: is hier iets aan te doen, wat dan, en wat kan ik er nú voor ondernemen? Het opschrijven van de piekerpunten is al een begin van een oplossing.

5 Laat je helpen

Het goede nieuws over angst: je kunt er heel veel aan doen. Dat we allemaal een beetje angstig zijn is dus prima, maar als je een jaar lang vermijdt wat je eigenlijk wilt ondernemen, is het tijd om aan de bel te trekken. De Dienst Studentenzaken van de Radboud Universiteit verzorgt cursussen om je sterker te maken, zowel met studeren als persoonlijk (strategisch studeren, scriptie schrijven, zelfmanagement, assertiviteit, omgaan met studie-stress en faalangst, ‘grip op je dip’ en zelfvertrouwen). En voor wie de problemen groter worden, staat een team studentpsychologen klaar (kijk op www.ru.nl/studenten).

LEKKER

Hacken kan je duur komen te staan. Ben je een computercrimineel en word je gepakt, dan zit een gevangenisstraf er dik in. Aan de Radboud Universiteit wordt ook gehackt, maar dan anders. Studenten en onderzoekers testen beveiligingssystemen. "Elk systeem is te hacken."

Tekst: Freek Turlings / Foto's: iStock, Cees Mooij

HACKEN

Hackers van de Radboud Universiteit haalden in juli alle kranten: ze mochten niet publiceren hoe je de startonderbreker van een Porsche kraakt en op die manier een auto kunt stelen. Autofabrikant Volkswagen stak een stokje voor openbaarmaking van de gegevens door een rechtszaak aan te spannen (zie kader).

Het was niet de eerste keer dat Nijmeegse hackers in het nieuws kwamen. In 2008 stonden de kranten vol van het nieuws dat de nieuwe OV-chipkaart was gehackt. De man die daarachter zat was Bart Jacobs, hoogleraar Digital Security. Samen met zijn onderzoeksgroep toonde hij aan dat de alom gebruikte Mifare Classic-chip niet veilig was.

Het punt wat Jacobs en zijn afdeling willen maken: burgers zijn kwetsbaar geworden. De Nijmeegse hackers testen systemen die als betrouwbaar worden gepresenteerd. Volgens Minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten worden burgers bijna even vaak slachtoffer van hacken als van fietsendiefstal. Hoogleraar

Jacobs: "Het grootste risico loop je om slachtoffer te worden van identiteitsfraude. Je persoonlijke gegevens worden dan gestolen en vervolgens misbruikt. Dit gebeurt bijvoorbeeld door middel van *phishing*: het aftroggelen van informatie via valse websites. Maar het is ook al heel gevaarlijk als een kopie van je paspoort in verkeerde handen komt. Mensen zijn zich daar vaak niet bewust van, terwijl de gevolgen van identiteitsfraude zeer ingrijpend kunnen zijn. Er kan van alles op jou afgewenteld worden en je wordt niet meer geloofd door officiële instanties."

De persoonsgegevens van jou, eerstejaars student, slingeren al overal op het net rond. Je bent ontzettend *connected* in de huidige samenleving, die ook wel netwerksamenleving wordt genoemd. Kijk maar wat er is voorafgegaan aan de start van jouw nieuwe studie. DUO heeft je eindexamencijfers geregistreerd in het diploma-register; je hebt je aangemeld via Studielink met je persoonlijke DigiD; je bent gemaïld over wanneer je eerste stufi wordt uitbetaald, en je bent hier naartoe gekomen met je OV-chip-

kaart (terwijl je misschien zat te whatsappen). Daardoor loop je automatisch een risico.

Systeem binnendringen

Wouter Geraedts is bachelorstudent informatica in Nijmegen en test af en toe uit nieuwsgierigheid de beveiliging van een website. Volgens hem is beveiliging altijd iets relatiefs. "Uiteindelijk is elk systeem te hacken. Als je er maar genoeg tijd en geld in steekt. Het beveiligen van een systeem houdt dus eigenlijk in dat je ervoor zorgt dat het niet meer rendabel is om in te breken. De moeite die je moet doen om ergens binnen te komen, is dan groter dan de opbrengst."

Geraedts legt uit dat hacken meer kan betekenen dan inbreken in een computer via internet. "De term *social engineering* slaat op het binnendringen in een systeem door de gebruikers ervan te misleiden. Iemand die verkleed als loodgieter zich een gebouw binnenkletst, is al een hacker. In de praktijk wordt veel bedrijfsinformatie juist op deze manier gestolen. Je moet hacken dus veel breder zien. Hacken is gebruik maken van

Foto: Dick van Aalst

KOMEND STUDIEJAAR KUN JE BIJ DE OPLEIDING INFORMATICA EEN NIEUWE BACHELOR VOLGEN: INFORMATICA EN CYBER SECURITY. HOOG-LEERAAR CYBER SECURITY BART JACOBS LEGT UIT WAT DE BACHELOR INHOUDT.

“De nieuwe bachelor is geen aparte opleiding maar een formeel goedgekeurde track binnen de opleiding informatica. We zullen wel een boel nieuwe vakken gaan aanbieden. Hierin leren de studenten in theoretische en in praktische zin om te gaan met beveiliging. Onder beveiliging moet je verstaan: het reguleren van toegang tot zaken van waarde. Het doel is de studenten een houding aan te leren van ‘professionele paranoia’. Zij moeten uit zichzelf vraagtekens gaan zetten. In tegenstelling tot ‘gewone’ informaticastudenten – die zich bezighouden met de functionaliteit van een systeem – moeten de computerbeveiligers zich richten op hoe een systeem te misbruiken is.

In de bachelortrack komen diverse wetenschapsgebieden aan bod. Belangrijke onderwerpen zijn bijvoorbeeld cryptologie, informatica en rechten. In de latere jaren willen we ook aandacht gaan besteden aan bestuurskunde (hoe ga je om met een digitale crisis?), economie (welke incentives hebben bedrijven om hun systemen te beveiligen?) en psychologie (hoe denkt een hacker? Waarom klikken mensen standaard op ‘OK?’). De aanleiding voor het starten van deze bachelortrack is dat er op de arbeidsmarkt erg veel vraag bestaat naar deskundigen op het gebied van digitale veiligheid. Daarnaast spreekt dit onderwerp veel studenten erg aan. Het wordt een spannende opleiding, maar ik wil niet zeggen dat ‘ie voor kwajongens bedoeld is... we hopen namelijk ook meiden aan te trekken.”

‘ER BESTAAT EEN VERSCHIL TUSSEN **BLACK HAT HACKERS** EN **WHITE HAT HACKERS**’

iets, bijvoorbeeld een systeem of techniek, op een manier waarop het oorspronkelijk niet bedoeld is.”

Het beeld van de hacker als een computer-crimineel – een wereldvreemd type dat met zijn computer is vergroeid en inbreekt in het netwerk van het Pentagon of een bank – klopt volgens Geraedts ook niet. De ene hacker is de andere niet. “Er bestaat een verschil tussen *black hat hackers* en *white hat hackers*. *Black hat*

hackers zijn ordinaire computercriminelen die handelen voor eigen gewin. Onder de *white head hackers* vallen ten eerste de klokkenluiders die beveiligingslekken aantonen. Hun doel daarbij is altijd om de samenleving te beschermen, bijvoorbeeld tegen het openbaar worden van privacygevoelige informatie. Daarnaast heb je nog de *hacktivists*. Zij proberen door middel van een hack een politiek statement te maken.”

Geraedts werd zelf een hacktivist toen hij de website *runieuws.nl* oprichtte. “Ik was het er niet mee eens dat de onafhankelijke nieuwsvoorziening van de universiteit achter een login kwam te zitten”, vertelt hij. “Alleen studenten en medewerkers hadden via het intranet toegang tot het nieuws, terwijl ik vond dat het onafhankelijke nieuws over deze universiteit gewoon voor iedereen toegankelijk moest zijn. Daarom heb ik een openbare website gebouwd die elke vijf minuten inlogde op het intranet van de universiteit, alle nieuwsberichten kopieerde, en vervolgens publiceerde.” Inmiddels is het nieuws weer openbaar en laat Geraedts zijn schaduwsite rusten. Het bestuur van de universiteit heeft zijn handelen overigens altijd gedoogd.

De grenzen van de wet

Behalve *black hat hackers* en *white hat hackers* zijn er ook de creatieve hackers. Gerdriaan Mulder, bachelorstudent informatica, behoort tot deze categorie. Het platleggen van websites zoals Anonymous (zie kader) doet, vindt hij – naast dat het illegaal is – vooral heel kinderachtig. Zelf blijft hij liever netjes binnen de grenzen van de wet, maar treedt hij wel buiten de gebaande paden. “Bijvoorbeeld toen we ons met een paar man afvroegen hoe we roamingtarieven omlaag konden krijgen: door gesprekken zelf af te handelen via een eigen telefooncentrale.”

Zijn handigheid met techniek is niet onopgemerkt gebleven. Via de vakgroep Digital Security wordt hij af en toe ingehuurd om de beveiliging van informatiesystemen op de universiteit te testen. Mulder: “Een project waaraan ik heb meegewerkt is kijken of het postbeheersysteem op de universiteit wel veilig genoeg is om er vertrouwelijke post in op te nemen. Alle inkomende en uitgaande post wordt namelijk gescand. Maar hiervoor hoefde ik het systeem dus alleen maar te checken, en niet te hacken.”

In augustus gaat hij naar hackersconferentie OHM, wat staat voor Observe, Hack, Make.

Jos

Het is een kampeerevent met 'internet tot in je tent'. Sprekers van over de hele wereld komen nieuwe technieken presenteren en beveiligingsissues bespreken. Daarnaast is Mulder wel eens te vinden in *hackerspace* Hack42 in Arnhem, een verzamelplaats voor hackers in brede zin.

Chriet Titulaer

Hack42 zit op de Buitenplaats aan de Koningsweg in Arnhem. Dit voormalige militaire terrein op de Veluwe is een verzamelplaats voor bedrijfjes, culturele organisaties en kunstenaars. Het pand van Hack42 is er ooit door de

nazi's neergezet. Het was bedoeld om de Blitz Mädels te huisvesten: de Duitse meisjes die de bewegingen van de geallieerden in de lucht in de gaten moesten houden.

Nu komen er dus hackers uit de regio bij elkaar. Werkelijk alles wat je in het gebouw aantreft is 'gehackt'. Dat begint al in de hal, waar het hoofd van Chriet Titulaer in piepschuim op een zuiltje staat. Moem, de voorzitter van Hack42 en een van de weinige vrouwelijke deelnemers, legt uit dat het de kop gebruikt is "om een standbeeld te hacken. In Arnhem stond een standbeeld zonder hoofd. Wij wilden

NIJMEEGSE INFORMATICA-ONDERZOEKERS ROEL VERDULT EN BARIS EGE KRAAKTEN – IN SAMENWERKING MET HUN BRITSE COLLEGA FLAVIO GARCIA – DE BEVEILIGING VAN DE STARTONDERBREKER DIE GEBRUIKT WORDT IN AUTO'S VAN ONDER MEER VOLKSWAGEN EN PORSCHE.

De startonderbreker wordt gemaakt door het bedrijf Megamos Crypto. Verdult en Ege brachten Megamos Crypto netjes op de hoogte van hun onderzoek en resultaten. Dat is gebruikelijk: Nijmeegse wetenschappers houden zich doorgaans aan de regels van *responsible disclosure*. Dat wil zeggen dat de producent vooraf wordt geïnformeerd en hard- of softwareontwikkelaars de tijd krijgen om het probleem te verhelpen. Publicatie volgt daarna wel, om wetenschappelijke en principiële redenen. Het grote publiek heeft het recht om te weten van veiligheidslekken.

De Volkswagen Groep nam contact op met de onderzoekers en vroeg hen de exacte code niet in het artikel op te nemen. Dat verzoek hebben Verdult, Ege en Garcia (de collega uit Birmingham) geweigerd, waarna VW naar de Britse rechter stapte. Die legde een

publicatieverbod op. Het artikel zou eigenlijk half augustus worden gepresenteerd tijdens een congres. Saillant detail: Verdult was eerder betrokken bij de hack van de OV-chipkaart. Ook toen werd, ditmaal bij de Nederlandse rechter, om een publicatieverbod gevraagd. De Nederlandse rechter oordeelde anders dan zijn Britse collega en wees het verbod van de hand. Vox vroeg Roel Verdult om een reactie, maar hij verwijst naar de officiële universiteitswoordvoering omdat de zaak nog onder de rechter is. De woordvoerder laat weten dat de universiteit teleurgesteld is over de uitspraak.

"Maar we moeten ons er voorlopig bij neerleggen. De bodemprocedure loopt, dus we kunnen verder geen commentaar geven." De universiteit hoopt dat het publicatieverbod in de bodemprocedure van tafel wordt geveegd.

COLUMN

PH-neutraal

PH-neutraal is **docent** en **onderzoeker** aan de Radboud Universiteit.

Intro 84

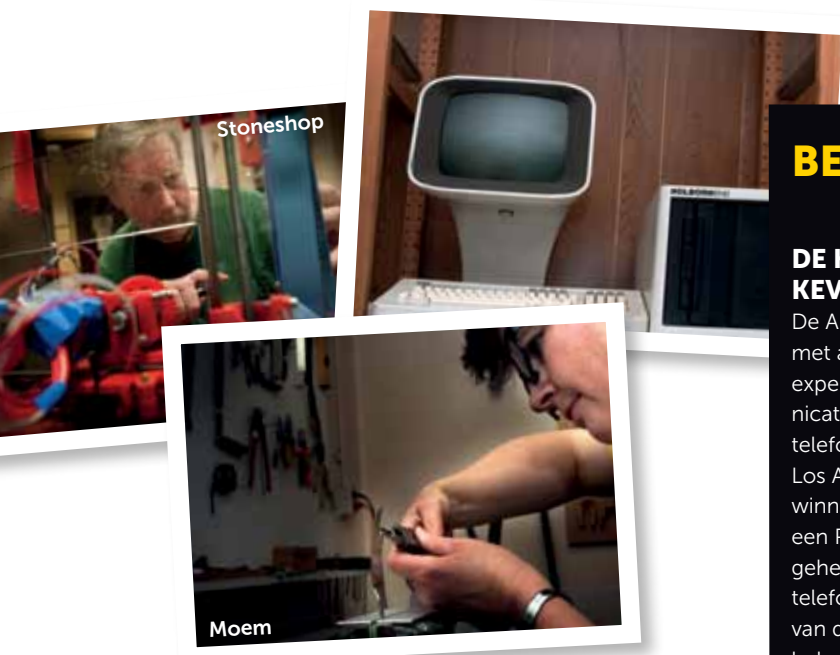
Geloof het of niet, maar ik ben niet altijd die zelfverzekerde man van de wereld geweest die ik nu via elke vezel in mijn lijf uitstraal. Ook ik ben ooit begonnen aan deze universiteit als een bleu, verlegen, onzeker eerstejaarsstudentje. De eerste uit mijn familie die het walhalla van de wetenschap betrad; met zweet op plekken waarvan ik niet eens wist dat je er kon zweten.

De kennismakingsavond van mijn mentor-groep – met kloppend hart ging ik erheen. Met de trein naar de grote stad, want hoewel ik niet ver van Nijmegen opgegroeid ben, kwam ik er bijna nooit. En ik op kamers, dat zagen mijn ouders niet zitten. Zonde van het geld, en thuis kon ik toch ook prima studeren? Vanaf het station ging ik dus op zoek naar een adres in een voor mij volkomen onbekend deel van een onbekende stad. Het Pieter Postplein, daar woonde mentor Jan en daar kwam ik als laatste van een groep van pak 'm beet vijftien aspirant-politicologen aan.

Dat ik me er direct thuis voelde, nou nee. Er zat een punker bij – een echte, met een flinke stiletto in zijn laars – en, erger nog, er waren twee Limburgers. Zo Limburgers waren ze dat ik ze niet eens verstond. Ze verstonden elkaar trouwens ook nauwelijks, omdat de één uit west (en dus Fransgericht) Maastricht kwam en de ander van de oostelijke, meer Duitstalige, kant. West las de *Gazet*, oost de *Zidong*. Ik ontmoette ook mijn eerste heuse lesbiennes, want politicologie was natuurlijk wél een emancipatiestudie.

Al die eerste avond vreesde ik dat ik de fout van mijn leven had gemaakt. Semi-intellectuele gewichtigdoenerij met een Limburgs accent; dat stond wel mijlenver af van mijn eigen achtergrond, zo ver dat ik pas met terugwerkende kracht doorhad dat het inderdaad semi-intellectueel en gewichtigdoenerij was. Maar ik voelde me diep ongelukkig en behoorlijk ontheemd en was bang om niet aan de standaard te voldoen. Tot ik die standaard los kon laten, al duurde dat wel even. En nu ben ik dus die zelfverzekerde man van de wereld. Despereert dus niet, eerstejaars. Geef het gewoon wat tijd, dan wen je zelfs aan die Limburgers.

Chriet Titulaer graag eren omdat hij zich heeft ingezet voor het cool maken van techniek. Toen hebben we deze kop – met knipperende ledjes als ogen – op het standbeeld gezet, bordje erbij, klaar.” Moem is trouwens niet haar echte naam. In hackersland is het gebruikelijk dat je een nickname aanneemt: “Moem is een figuur uit mijn favoriete fantasyboek.”

Het pand van Hack42 huisvest onder andere een soldeerlab, een ruimte voor retro-gaming, een computermuseum, een onderwijsruimte en een makerslab met 3D-printers en lasersnijders. In de lounge komen de hackers bij elkaar en drinken ze een flesje Maté, een energiedrankje dat populair is onder hackers. Door het hele gebouw heen tref je meest merkwaardige uitvindingen aan, zoals een telex die kan twitteren en een ‘padoem-tjss’-pedaal voor als iemand een flauwe grap maakt.

CookieMonster, een student aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), vertelt dat de naam ‘hackersspace’ nog wel eens voor een misvatting zorgt. “We kregen eens een mail van iemand die hulp zocht bij het hacken van de Facebookpagina van zijn ex. Dit soort verzoeken eindigt bij ons standaard op onze ‘Wall of fail’. Hier werken we natuurlijk niet aan mee.” Een voordeel van de term ‘hackersspace’ is volgens hem dan weer dat ze de kans krijgen om uit te dragen wat hacken volgens hen is. Cookie: “Het is namelijk een bepaalde creatieve manier van denken. Je kijkt naar wat er nog meer allemaal mogelijk is met iets wat je maar voor één ding gebruikt.”

Met die manier van denken kun je dus je brood verdienen. En dat is wat de hackende onderzoekers van de Radboud Universiteit doen. *

BEROEMD EN BERUCHT

DE KLASSIEKE HACKER: KEVIN POULSEN

De Amerikaanse hacker Kevin Poulsen, met als nickname *Dark Dante*, is een expert op het gebied van telecommunicatie. Op een dag hackte hij alle telefoonlijnen van een radiostation in Los Angeles en zorgde zo dat hij de winnende beller werd. De prijs was een Porsche. Door het stelen van geheime overheidsinformatie over telefoontaps werd Poulsen doelwit van de FBI. Toen zijn zaak werd behandeld in het televisieprogramma *Unsolved Mysteries* (een soort *Opsporing Verzocht*), crashten de telefoonlijnen van het programma op mysterieuze wijze. Uiteindelijk werd Poulsen toch opgepakt. Na het uitzitten van zijn gevangenisstraf deed hij afstand van zijn criminele praktijken en werd journalist voor onder andere *Wired News*.

HET HACKERSCOLLECTIEF: ANONYMOUS

Idealistische hackers of digitale vandalen? Wat betreft de hacktivists van Anonymous lopen de meningen uiteen. Anonymous is een los verband van hackers die globaal dezelfde ideeën delen. Het verdedigen van internetvrijheid is het centrale thema. De beweging heeft echter geen leiders of leden; iedereen kan zich een aanhanger van Anonymous noemen en onder die naam een actie op touw zetten. Overleg vindt voornamelijk plaats via internetfora zoals 4chan en via Twitter. Een veelgebruikte strategie is het platleggen van websites middels DDoS-aanvallen. Dit houdt in dat een website doelbewust wordt overbelast zodat deze onbruikbaar wordt. Doelwit van Anonymous waren onder andere de Scientology Church, PayPal, MasterCard en diverse platenmaatschappijen.

DE KLOKKENLUIDERS: JULIAN ASSANGE EN EDWARD SNOWDEN

De Australiër Julian Assange is een voorstander van totale transparantie. Te vaak passen instituties volgens Assange geheimhouding toe ‘om zichzelf te beschermen tegen de waarheid over het kwaad dat ze hebben aangericht’. In zijn jeugd begon Assange al met hacken om misstanden aan de kaak te stellen. In 2006 werd hij de oprichter en het gezicht van WikiLeaks, een website die vertrouwelijke overheidsinformatie verzamelt en deelt. De website publiceerde in 2010 een video waaruit bleek dat Amerika zich in Afghanistan schuldig heeft gemaakt aan oorlogsmisdaden. Sinds juni 2012 schuilt Assange in de ambassade van Ecuador in Londen om uitlevering te voorkomen. Een andere bekende klokkenluider (maar misschien geen hacker te noemen) is voormalig CIA- en NSA-medewerker Edward Snowden. Snowden lekte in juni 2013 informatie over hoe de NSA wereldwijd online communicatie in de gaten houdt via het programma PRISM.

Foto: Jaccson Querubin

SPUIT IN JE ARM VOOR DE WETENSCHAP

Dominique had een arm die niet meer kon bewegen, Frans testte een combinatie van medicijnen en Maruschka kroop in een scanapparaat. Nijmeegse onderzoekers zijn dolblij met studenten die zich, tegen betaling, aanmelden als proefpersoon.

Tekst: Martine Zuidweg / Illustraties: emdé

'IK MOCHT NAAR DE OK!'

Dominique Bekke (20), tweedejaarsstudent psychologie, doet natuurlijk vooral voor het geld mee aan experimenten. Maar ze vindt het ook fascinerend om te zien hoe onderzoek in zijn werk gaat. "Ik kon m'n arm echt niet meer bewegen."

"Ik kreeg één keer Ritalin toegediend en één keer een placebo, op twee verschillende dagen. Na twintig minuten moest ik in de MRI-scanner op het Donders Instituut om naar plaatjes te kijken. Steeds moest ik zeggen of ik een afbeelding al dan niet had gezien. Ze maten mijn bloeddruk en vroegen hoe ik me voelde. De andere dag kreeg ik hetzelfde nog een keer voorgeschoteld. Ik had zelf wel door op welke dag ik de placebo kreeg en wanneer Ritalin. De eerste keer viel ik bijna in slaap, je ligt natuurlijk ook de hele tijd in zo'n scanapparaat. De tweede keer merkte ik wel dat ik veel minder snel in slaap viel. Ik kon m'n concentratie beter vasthouden. Ik begreep toen meteen waarom studenten soms naar Ritalin grijpen als ze moeten studeren. Het werkt echt. Het is heel leuk om te zien hoe onderzoek in z'n werk gaat. Ik

leer er veel van. Voor mijn tentamens moet ik leren over zoiets als *debriefing*: dat je je proefpersonen achteraf uitlegt wat je hebt gedaan. Dat ben je als onderzoeker verplicht. In zo'n experiment maak je het daadwerkelijk mee.

In een ander experiment kreeg ik een spierslapper toegediend. Dat was heel leuk want ik mocht naar de OK! Ik kreeg zo'n speciaal pak aan, een haarnetje op en lag op een echte operatietafel. Ik moest me inbeelden dat ik met mijn duim mijn pink aantikte en dat volgden de onderzoekers dan op het eeg. Daarna kreeg ik de spierslapper via een infuus in mijn arm toegediend. Dat was wel raar. Ik kon mijn arm echt niet meer bewegen. Daarna moest ik opnieuw die beweging inbeelden. De onderzoekers gingen de eeg's met elkaar vergelijken.

Ik lees regelmatig de briefjes op de prikboarden op de campus. Er zijn altijd wel onderzoekers die om proefpersonen vragen. Ik vind het mooi om op deze manier de wetenschap een klein beetje vooruit te helpen. Fijn dat ik iets kan bijdragen."

'IK MERK NIETS VAN DE MEDICIJNEN'

Psychologiestudent Frans de Lange (18) test als proefpersoon de combinatie van een hiv-remmer en een cholesterolverlager in het Nijmeegse ziekenhuis (UMC St Radboud). De tweedejaars is vast van plan vaker mee te doen aan medicijnonderzoek. "Het is me 100 procent meegevallen."

"Dit experiment duurt in totaal vijftig dagen, waarbij ik drie weken lang medicatie slik. Je brengt drie hele dagen door in het ziekenhuis. Je eet hetzelfde als de andere proefpersonen en op vaste tijdstippen. En er wordt op vaste momenten bloed afgenomen. Je kletst met de andere proefpersonen, je bent aan het kaarten, doet een bordspelletje. Iedereen neemt z'n laptopje of z'n iPadje mee. Eigenlijk heel gezellig.

Ik merk niets van de medicijnen. Echt helemaal niets. Er zijn wel voorwaarden. Ik mag bijvoorbeeld niet intensief sporten en niet meer dan twee glazen alcohol per dag drinken. Dat is iets wat ik goed in de gaten moet houden. Als ik met vrienden een balletje ga trappen in het Goffertpark kan ik me niet vol in het spel gooien. Een tijdje weinig alcohol drinken vind ik geen ramp.

Vanuit mijn omgeving kreeg ik allerlei waarschuwingen: dat er grote risico's aan zo'n experiment zouden kleven, dat je medicijnen krijgt waarvan de effecten nog helemaal niet bekend zijn. Maar dat is echt onzin. Deze medicijnen zijn allang in de handel, alleen het effect van de combinatie is nog onbekend. Ik heb me goed kunnen inlezen. Het ziekenhuis heeft de communicatie heel goed verzorgd. Je krijgt van tevoren een map met uitleg. Een dokter heeft alles ook nog eens met me doorgenomen.

Je weet natuurlijk nooit wat er kan gebeuren. Er zijn altijd worst-casescenario's, maar ik heb geen moment het gevoel dat ik een risico loop. Je staat voortdurend onder toezicht en ik heb een kaartje meegekregen met daarop de naam van de medicijnen. In geval van nood kan ik dat aan mijn huisarts geven. Ik ben van plan om vaker mee te doen. In het begin was ik sceptisch, nu niet meer. Ik zou het andere studenten zeker adviseren. Maar ik zou ze dan ook adviseren om zich goed in te lezen, zodat ze weten waar ze aan beginnen."

Frans de Lange is een gefingeerde naam.

HOE WORD JE PROEFPERSOON?

Op de diverse prikborden op de campus hangen briefjes van onderzoekers die op zoek zijn naar proefpersonen. De onderzoeksinstituten die veel gebruikmaken van proefpersonen hebben een eigen webpagina voor proefpersonen. Via het digitale proefpersonensysteem van de universiteit kun je je inschrijven als proefpersoon bij het Donders Institute en het Behavioural Science Institute (www.ru.nl/donders/proefpersonen). Afhankelijk van het experiment bedraagt de vergoeding 8 tot 10 euro per uur (behalve als je medicijnen moet slikken, dan is de vergoeding 150 tot een paar honderd euro). De duur van het onderzoek varieert van een half uur tot enkele uren.

Op zoek naar grotere bijverdiensten? Dan kun je je beter wenden tot het UMC St Radboud. Het onderzoek naar de werking van medicijnen of naar nieuwe behandelmethoden duurt vaak een langere periode. Je moet dan bijvoorbeeld medicijnen slikken, naar het ziekenhuis komen en regelmatig bloed laten afnemen. Daar staat tegenover dat je goed verdient: gemiddeld tussen de 800 en 1500 euro. Op de website (www.umcn.nl/Zorg/Meedoeaan-wetenschappelijkonderzoek) vind je een lijst van de verschillende afdelingen in het ziekenhuis die op zoek zijn naar proefpersonen.

Extra spannend zijn natuurlijk de experimenten van het Centre for Clinical Malaria Studies (CCMS) dat doorlopend op zoek is naar een vaccin tegen malaria. Proefpersonen worden daarbij geprikt door een van de malariamuggen in het Malarialab. De risico's zijn minimaal. Al moest eerder dit jaar een 23-jarige mannelijke proefpersoon stoppen omdat bij hem een ontsteking van de hartspeer werd vastgesteld. Het is niet duidelijk of er een verband bestaat tussen de medische proeven en de aandoening, maar het betreffende experiment is stilgelegd. Overigens kan iedere proefpersoon op elk moment zonder opgaaf van redenen uit een onderzoek stappen.

'IK DACHT: WAT GEBEURT HIER?'

Maruschka Jansen (23) meldde zich al in haar eerste jaar als proefpersoon bij het Donders instituut voor hersenonderzoek. Ze is het gebleven, ook nu ze haar master in Leiden doet. "Ik was vooral nieuwsgierig."

"De eerste keer is wel heel raar. Je ligt in een MRI-scan en je hoofd zit vast, of in ieder geval zo goed als vast. En dan maakt dat apparaat ook nog eens ontzettend veel herrie. Ik dacht: wat gebeurt hier? Het is niet echt benauwd ofzo, maar wel heel klein doordat het apparaat zo dicht op je zit. Maar als je het eenmaal een keer hebt gedaan, dan is het niet eng meer. Tenzij je claustrofobisch bent natuurlijk. Je krijgt oordopjes in tegen het lawaai en dan ga je taakjes maken of een filmpje kijken. Je krijgt een soort pompje in je hand waarop je kunt drukken als er wat is. Ik heb dat in al die jaren één keer gedaan, maar niet omdat ik in paniek raakte. Het scherm waarop ik mijn taakjes moest bekijken liep vast.

In mijn eerste jaar bij Grieks en Latijn kregen we een oproepje van het Donders Instituut. Ze zochten mensen die Griekse letters konden lezen voor een experiment. Ik was vooral nieuwsgierig. Inmiddels heb ik zo'n twintig keer meegedaan. Er is sinds kort een nieuwe MRI-scan, iets breder en comfortabeler dan de vorige. Ik ben ook al een keer of tien proefpersoon geweest bij het eeg-onderzoek van het BSI, het Behavioural Science Instituut. Dat gaat sneller, binnen een half uur sta je weer buiten, maar dan ga je naar huis met van dat plakhaar van de gel die de onderzoekers tussen de gaatjes in je badmuts smeren.

Het is best leuk om mee te doen. Soms echt fascinerend. Zo deed ik een paar maanden terug mee aan een experiment waarbij ik met mijn hersenen via een eeg moest proberen de computer te besturen. En dan te bedenken dat dat soort onderzoek een keer echt toegepast gaat worden!"

BIJ BAANTJES

ZOEK JE SPANNING EN SENSATIE? WORD DAN GEEN VAKKENVULLER. ER ZIJN OOK BIJBAANTJES DIE JE MEER ADRENALINE GEVEN. **DENNIS ELLENBROEK (23) STUDEERT GENESKUNDE EN BEOORDEELT ALS TELEFONIST BIJ EEN HUISARTSENPOST OF MENSEN AL DAN NIET IN LEVENSGEVAAR ZIJN.**

"Vaak krijg je telefoontjes van bezorgde ouders met een kind dat koorts heeft. Maar soms zit er een ernstig geval tussen. Mijn taak is dan zo snel mogelijk duidelijk te krijgen of de patiënt in levensgevaar is of niet (triageren). Toen ik net bij de huisartsenpost werkte, belde er een man met pijn op de borst. Ik wist toen nog niet dat dit redelijk vaak voorkomt en vond het best spannend, omdat het kan wijzen op een hartaanval. En ook omdat je erg snel moet handelen en je altijd meteen je kennis paraat moet hebben. Klachten moet ik direct kunnen plaatsen. Als ik twijfel, maak ik altijd een afspraak voor de bellers met de huisarts. Het is wel eens voorgekomen dat ik meeding in de paniek van een persoon die belt. Zo had ik een keer ouders van een kind met een epileptische aanval aan de lijn. Zo'n aanval ziet er heel naar uit, het kind wordt dan helemaal blauw en is buiten bewustzijn. Omdat de ouders zo in paniek waren, heb ik de ambulance gebeld. Achteraf hoefde dat niet per se. Als ik zoiets nog eens meemaak, weet ik niet hoe ik zou handelen. Het zou best kunnen dat ik opnieuw een ambulance bel. In mijn vorige bijbaan maakte ik wel vaker heftige dingen mee. Ik werkte als balie-medewerker op een trauma-afdeling en ging wel eens mee kijken als er een ongeluk was gebeurd. Het ernstigste ongeluk was met een jonge vrouw. Die is doodgebloed."

GRAVEN TUSSEN DE ROMEINSE GRAVEN

In je kont gestoken worden door een tijgermug en opzij springen voor een schorpioen, zoekend naar doden. Temperatuur: 33 tot 35 graden. Opgravingen doen in Rome gaat niet zonder bedreigingen. Twintig Nijmeegse studenten trotseren de ongemakken en speuren een maand lang naar Romeinse resten.

Tekst: Lydia van Aert / Foto's: Victor Sokolowicz

Frank Beijaard (23) stort zich voorover op de bank en blijft languit liggen. Het is half vier 's middags en de geschiedenisstudent is uitgeteld.

De ventilator in de gemeenschappelijke woonkamer van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome (KNIR) draait overuren in de julihitte. Vanmorgen is Beijaard om vijf uur opgestaan, net als de andere studenten (kunst-) geschiedenis en Griekse en Latijnse Taal en Cultuur (GLTC), waarvan het leeuwendeel uit Nijmegen komt. Dat doen ze vier weken lang, zes dagen per week, om voor dag en dauw de bus en metro te nemen naar de opgravingslocatie op de Via Appia Antica. Om zeven uur

's ochtends beginnen de studenten met graven, hakken, peuteren, meten, fotograferen en tekenen.

De Romeinen legden de Via Appia, die helemaal naar het zuiden van Italië loopt, in 312 voor Christus aan. Ze gingen hun doden begraven langs de weg. De opgravingen door het Nijmeegse team richten zich op enkele van de velen bewaard gebleven grafmonumenten.

Nijmegen is misschien een oude stad, maar Rome is de natte droom van elke geschiedkundige en classicus. Je hoeft maar een schop in de grond te steken om op een nieuwe oudheidkundige vondst te stuiten. Romeinse archeologen hebben een luxeprobleem: er is simpelweg

'EEN MAN IN DE BUS VROEG OF WE NOOIT DOUCHEN'

te véél werk. Daar komt de Radboud Universiteit om de hoek kijken: vorig jaar verwierf de universiteit een NWO-subsidie van zes ton, om in vijf jaar een deel van de Via Appia Antica in kaart te brengen, in samenwerking met het KNIR. Hoofddocent Stephan Mols en hoogleraar Eric Moormann, beide van GLTC in Nijmegen, leiden het project.

Student Frank Beijaard viel met zijn neus in de boter: vijf centimeter onder het maaiveld trof hij een grafmonument aan uit de tweede eeuw na Christus. De rij urnen was nog intact. "Die hebben we gelicht voor onderzoek op het Nederlands Instituut." Bij de urnen vond de ploeg een drinkkan en drie olielampjes met afbeeldingen van pauwen. Museumwaardige vondsten.

Muntje

Maar de studenten nemen niet alles mee wat ze vinden. "De archeologische paradox is dat je vernietigt wat je vindt: al gravend verstoort je de situatie voorgoed", weet Beijaard. Indien mogelijk, laten de studenten de vindplaats daarom intact. Het gebeente in een graf blijft ongemoeid, maar het muntje dat de overledene in zijn mond meekreeg, nemen ze mee. Met dat geldstuk betaalde de dode Charon, de veerman van de onderwereld, die de zielen over de dodenrivier de Styx zette.

Student Rens de Hond
op 'zijn' grafmonument

'HEBBEN JULLIE DE KROON VAN NERO AL GEVONDEN?'

Munten zijn gewilde vondsten. Renée de Win (23) legt uit: "Munten zijn dateerbaar. Je weet dan hoe oud de vindplaats minstens is."

De Win studeert als enige van de studenten geen (kunst)geschiedenis of GLTC, maar bedrijfscommunicatie. "Ik heb wel de minor archeologie gevolgd en ben een jaar au pair geweest in Rome." Ze overweegt om als tweede master Oudheidkunde te gaan doen, zeker sinds haar ouders haar bezochten in Rome. "Ze zeiden dat ze me nog nooit zo enthousiast en gedreven zagen." Ze geniet van het graven, maar ook van het puzzelen. De docenten prenten de studenten in dat ze niet naar vondsten zoeken, maar naar antwoorden. "Maar in praktijk geeft elk antwoord weer aanleiding tot tien nieuwe vragen", lacht De Win.

Dat is niet gek: weinig materialen overleven twee millennia in of boven de grond. Bovendien toonden de Romeinen zich door de eeuwen heen weinig begaan met de sporen van hun roemrijke voorouders, aldus professor Eric Moormann, terwijl hij met water en borstel een stoffig stuk marmeren kroonlijst te lijf gaat. "De grafmonumenten langs de Via Appia waren oorspronkelijk bekleed met marmer of ander natuursteen. Je ziet nu alleen de betonnen basis nog, van stenen met mortel. Het natuursteen

werd gebruikt voor huizen. Veel marmer verdween zelfs in de kalkoven om tot mortel verwerkt te worden." Helaas stonden namen, data en andere aanwijzingen nu juist in dat natuursteen gegrift.

Drone

Gelukkig zijn er meer bronnen. "De opgravingen zijn maar een deel van het onderzoek," vertelt Beijaard. "Daarmee bekijken we kleine stukjes van het gebied heel intensief. Verder van de weg ligt landbouwgrond waar we niet zo maar kunnen graven. Daar doen we veldsurveys: we lopen door omgeploegd land om concentraties van scherven te zoeken. Ook bestuderen we oude luchtfoto's en maken we zelf nieuwe met een drone, een onbemand helikoptertje."

Ze maken ook gebruik van georadar en van geofysica, een techniek die de elektrische geleiding van de grond meet. Stephan Mols: "Stenen muren geleiden slecht, oude greppels vol humus juist goed. Zo ontdekten we een enorm ommuurd terrein, verderop in het veld." Hij wijst. "Misschien was het een militair oefenterrein. Een kleinere ruimte was mogelijk een toilet, waarin iedereen gezellig naast elkaar zat."

Alle informatie wordt samengebracht in een digitale kaart. Beijaard is gefascineerd door deze

techniek. "Ik ga me hierin specialiseren tijdens mijn tweede master, Oudheidkunde. Daarmee sla ik twee vliegen in één klap. Ik houd me bezig met wat me het meest interesseert, archeologie, én ik leer vaardigheden die voor allerlei instanties, zoals gemeentes, interessant zijn. Ook die maken gebruik van deze methode om gegevens over een gebied te combineren."

Schorpioen

De studenten graven op twee plekken: de locatie waar de urnen gevonden zijn, en een grafheuvel ofwel tumulus waar mensen begraven werden. Geschiedenisstudent Laurien Zurhake (23) werkt bij de grafheuvel. Aan de voet van de heuvel is de grasmat weg en ligt de rotsachtige bodem bloot. Touwtjes aan paaltjes verdelen de opgravingsplek in keurige vierkanten. Zurhake draagt een brace: ze kneusde haar enkel op weg naar de metro. "Ik lijk Hermes wel," lacht ze, wijzend naar de witte klittenbandflappen. Die hebben inderdaad iets weg van de vleugeltjes aan de voeten van Hermes, de boodschapper der goden. Ze scharrelt moeizaam rond op krukken, maar piekert er niet over om naar huis te vliegen. "Met hulp van de anderen om mijn emmers grond af te voeren, kan ik me prima nuttig maken."

Rens de Hond (24), masterstudent klassieke talen, werkt intussen eenzaam voort aan zijn masterscriptieproject: een grafmonument van maar liefst twintig meter hoog, in de vorm van een piramide op een vierkant grondvlak. Hij zwaait vanaf de basis van de piramide, waar hij met een ladder opgeklommen is. Stephan Mols wijst op een losse brok steen: "Als je goed kijkt,

Hoofddocent Stephan Mols

De **Via Appia** is honderden kilometers lang. Het Nijmeegse onderzoek richt zich op een kleine drie kilometer daarvan, een stuk buiten het centrum van Rome. Waarom? De archeologische dienst van Rome heeft het team uitgenodigd om juist dit deel in kaart te brengen, omdat er een onverklaarbare knik zit in de verder kaarsrechte weg. Stephan Mols: "Die knik loopt om een grafheuvel ofwel tumulus heen. Iets verderop liggen nog twee tumuli."

Over die grafheuvels bestaat een mooi verhaal. In de zevende eeuw voor Christus waren er strubbelingen tussen Rome en buurstad Alba Longa, zoals die er ook tussen Nijmegen en Arnhem zijn. Het geschil werd uitgevochten in een duel tussen twee drielingen: de Romeinse Horatii en de Albaanse Curiatii. Slechts één broer overleefde het gevecht: een Horatius. Rome won dus. Zijn gesneuvelde broers werden volgens het verhaal begraven in de twee tumuli naast elkaar.

In de eenzame grafheuvel verderop, waar de Via Appia omheen slingert, zou een van de verslagen Horatii liggen. Waar zijn broers zijn begraven, vermeldt het verhaal niet. Mols: "We beschouwen dit verhaal als niet meer dan een mythe. Livius tekende het pas vele eeuwen later op. Maar misschien verklaart de verbinding van de tumuli met de Romeinse mythologie wel waarom de Via eromheen slingert."

Student
 Frank Beijaard

Student
 Renée de Win

Zo zag het monument eruit

Hoogleraar
 Eric Moormann

Student
 Laurien Zurhake

zie je de kop van een sfinx. Romeinen lieten zich graag inspireren door de Egyptische cultuur. Dit monument is zo groot, hier lag een zeer invloedrijk persoon begraven, misschien uit een keizerlijke familie." Het is onbekend wie. In het verleden hebben schatzoekers tevergeefs gangen gehakt door de piramide, op zoek naar de grafkamer. De Hond: "Er is niets te vinden, op wat bierblikjes na."

De studenten moeten niet alleen dealen met andermans afval; wie naar de wc wil, moet een half uur lopen. De bosjes bieden uitkomst. Ook bloedorstige tijgermuggen zorgen voor oncomfortabele momenten. En behalve hagedisjes en een enkele pad zijn er ook schorpioenen gesignaleerd. "Gelukkig zijn ze hier niet giftig," weet De Win. Beijaard vertelt hoe Japanse toeristen zich in slagorde opstelden bij de oranje omheining, om teletenzen op hun vingers te richten. En er is een vaste passant, die elke dag dezelfde grap maakt: "Hebben jullie de *corona di Nerone*, de kroon van Nero al gevonden?"

Barbapapa

Ondanks alles is de onderlinge sfeer uitstekend. Al hakkend in de rotsachtige bodem spelen de studenten 'wie ben ik?'. Als na 'il papa' - paus Francesco - ook Barbapapa de revue passeert, krikt Beijaard het niveau op met de laatste Romeinse keizer: Romulus Augustulus. "Augustulus betekent Augustusje. Hij was nog maar een tiener toen de Barbaren hem afzetten."

De studenten ontbijten om half tien in de schaduw van een pijnboom. Rond elfen wordt het heet en heffen de cicaden een oorverdovend concert aan. Tegen enen, na opruimen en lunch, vertrekt iedereen terug naar het KNIR. De terugreis verloopt niet zonder hindernissen: de studenten staan soms lang te wachten, omdat Romeinse buschauffeurs de dienstregeling ruim interpreteren. "En laatst stak een medepassagier luidkeels een tirade tegen ons af, omdat we vies en bezweet waren. Hij vroeg of we nooit douchten", vertelt Renée.

Jurkjes

Douchen is dan ook prioriteit *numero uno*, terug op het KNIR. In de prachtige villa, grenzend aan park Villa Borghese, verblijven de studenten in gangen met kamers met een eigen

OOK OPGRAVINGEN DOEN IN ROME?

Luxepaardje? Ochtendhumeur? Smetvrees? Geen teamgeest?

Vergeet het maar. Boek een Ryanair-ticket naar Rome en concentreer je op ijssalons, terrassen en knappe Italia(a)n(s)en.

Wanneer mag je mee? Projectleiders Eric Moormann en Stephan Mols stellen het team samen. Informeer bij de vakgroep GLTC voor de eisen. Een studie (kunst)geschiedenis of GLTC is een pre, de minor archeologie is verplicht.

Zorg dat je er uiterlijk in 2016 bij bent. Tot dan loopt de financiering, vanaf 2017 is het onzeker of en hoe de opgravingen doorgaan.

keuken en dakterras. Hoewel ze er 's ochtends om vijf uur wellicht anders over denken, voelen ze zich bevoorrecht. "Beter krijg je het als archeoloog niet." Stipt om vier uur begint het werkoverleg. Beijaard hijst zichzelf met enige moeite weer op van de bank. De meiden verschijnen in mooie jurkjes, als tegenwicht voor hun werkkloffie. En bovendien is het feest: studente Kristel Henquet viert haar verjaardag met zelfgebakken appeltaart. De docenten trakteren voor de gelegenheid op prosecco: *best of both worlds*.

Dan is het tijd voor het tweede deel van de werkdag: de onderzoeksgegevens worden verwerkt. Dat betekent: scherven wassen, sorteren en fotograferen. Dagrappporten schrijven. Tekeningen digitaliseren. Foto's verzamelen en 3D-afbeeldingen maken. Impressies tekenen van de grafmonumenten zoals ze er oorspronkelijk uitzagen. Alle vondsten moeten in Rome blijven, de gegevens gaan mee naar Nederland. Pas om zeven uur is de werkdag voorbij. De docenten gaan om tien uur naar bed, de studenten hebben nog een verjaardagsfeestje te vieren. Al weten ze dat ze daar de volgende ochtend spijt van zullen hebben. *

ZON, ZWEET EN STOF

DE STAD IS JE

Als straatkunstenaar heet hij flux. Als student niet, maar zijn echte naam houdt hij geheim. Graffiti is immers strafbaar. flux is een van de huurders van Banden Joop, een atelier in een oude garage.

Tekst: Lydia van Aert / Foto's: Duncan de Fey

De garage is groot. Alle muren zijn bespoten, in allerlei kleuren en stijlen. Tegen de pilaren leunen panelen, ook beschilderd. Er staan oude banken. Een grote tafel ligt vol met tekeningen, krabbels en andere probersels. Boven onze hoofden hangen fietsbanden, huishoudelijke apparaten en barbiepoppen, aan haken die voorheen het systeemplafond verankerden.

De plafondplaten zijn bij het faillissement van de garagist meegenomen door de deurwaarder, net als de hydraulische autobruggen. Die hebben gaten achtergelaten in de betonnen vloer, waar nu tuintjes in zijn aangelegd. Een bokszak zwaait zachtjes heen en weer. Verderop staat de mascotte van Banden Joop: een vrolijk gekleurde plastic basketbalpaal met een gezichtje erop.

flux (spreek uit als 'flux') studeert aan de Radboud Universiteit en houdt zijn echte naam liever voor zich. Via een studiegenoot kwam hij in aanraking met straatkunst. Toen hij de kans kreeg om mede-huurder te worden van Banden Joop, greep hij die aan. De garage wordt anti-krak verhuurd en ligt aan de Hatertseweg,

dichtbij SSHN-complex Vossenveld. "Hiervoor zat er een bandenhotel in, waar taxibedrijven hun winter- en zomerbanden opsloegen. Vandaar de naam Banden Joop." Tien kunstenaars, waaronder behalve graffiti-artisten ook een schrijver, een mode-ontwerper en een beeldend kunstenaar, gebruiken de garage als atelier.

"Dit is de ideale 'klooi-plek'. Het is inspirerend om anderen aan het werk te zien. En je werk verdwijnt niet direct weer onder een volgende laag, zoals bij legale spuitplekken als poppodium Doornroosje. Je kunt op je gemak werken." flux wijst naar een *piece in progress*. 'Nog niet af, I'll be back', staat erbij.

Waarom maakt hij straatkunst? "Ik denk dat je het recht hebt om je omgeving mede vorm te geven. Eigenlijk is het raar dat de gemeente bepaalt hoe het straatbeeld eruit ziet, je moet er zélf iets van maken." Maar op het spuiten van graffiti staan boetes. Daarom gaan graffiti-artisten altijd 's nachts op pad. Soms gaat flux mee met geëngageerde gelijkgezinden, om leuzen te spuiten tegen kapitalisme, seksisme of - in verkiezingstijd - de VVD. "Vlak voor de Vierdaagse hadden we het druk: de gemeente had de stad 'schoongeveegd', terwijl wij het

belangrijk vonden dat de wandelaars bepaalde boodschappen toch zouden zien. Die hebben we toen opnieuw neergezet."

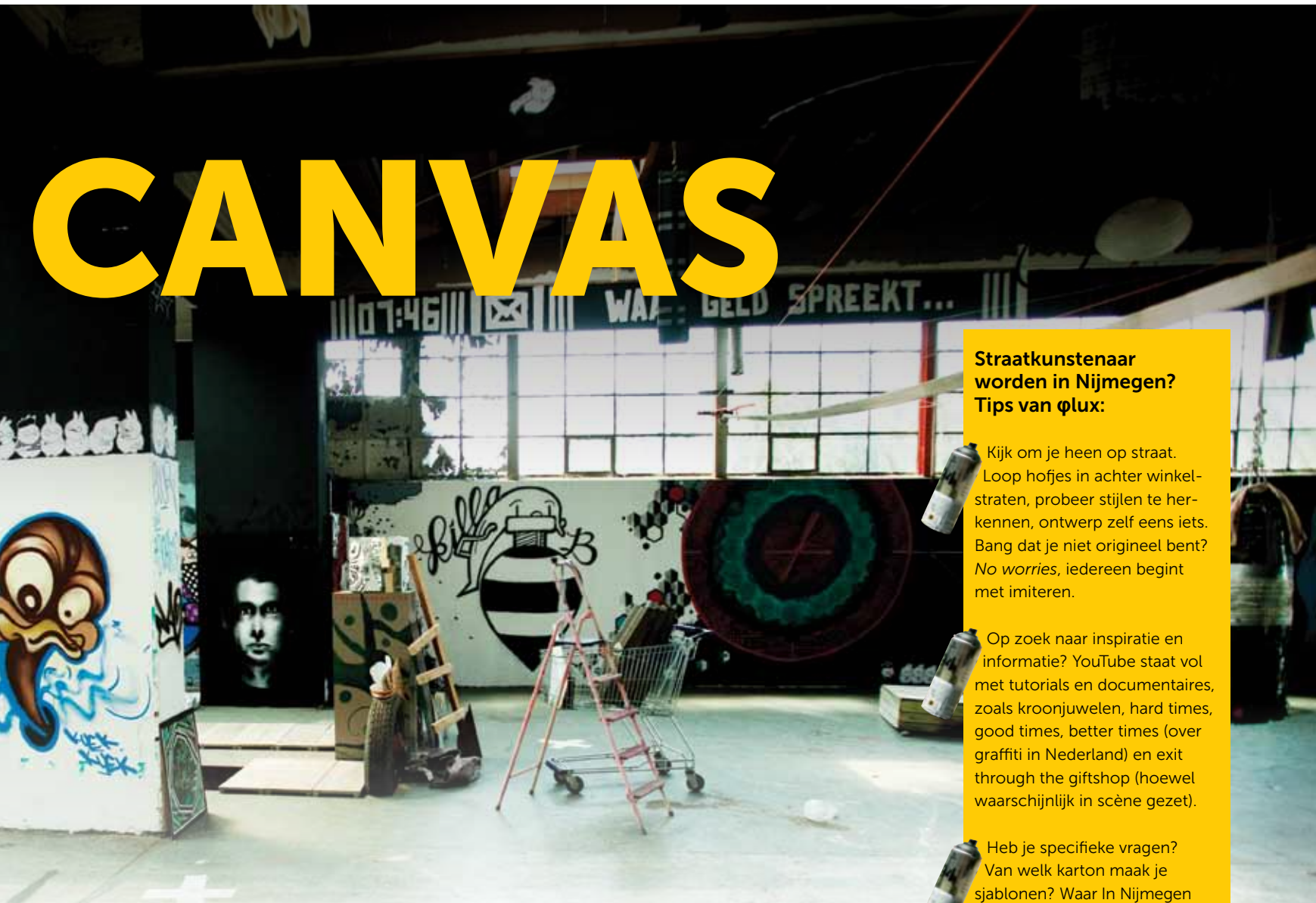
flux ontwerpt ook eigen pieces. Het zijn gestileerde beelden - een olifant, een boom, een raket - die hij met een kartonnen sjabloon en een spuitbus plaatst. "De afbeeldingen hebben geen eenduidige betekenis. In mijn eigen werk laat ik graag ruimte over voor interpretatie door de voorbijganger."

De muren van Banden Joop tonen een kako-fonie aan stijlen: abstract, realistisch, cartoon-achtig, teksten. De huurders nodigen graag collega-sstraatkunstenaars uit om bij hen te komen

CANVAS

werken. “Omdat het leuk en inspirerend is. Maar ook, omdat dan niet al het werk hier van onszelf is. Mocht de politie langskomen en iemands stijl herkennen uit de stad, dan is niet bewezen dat diegene een van de huurders is.”

Sowieso zijn de huurders gastvrij. Na het druk bezochte openingsfeest in maart, overwegen ze maandelijks open dagen te gaan houden. “We willen ook een weggeefwinkel openen.” flux benadrukt dat studenten met (straat)kunstambities altijd langs mogen komen met vragen.

Zelf vond hij veel antwoorden op YouTube: daar staan ontelbare documentaires en how-

to-filmpjes op over graffiti. Straatkunstenaars uit de Nijmeegse scene leerden hem de ongeschreven regels. Hoewel het op legale plekken veel gebeurt, is het in de stad *not done* om over het werk van iemand anders heen te gaan. Ook het imiteren van andermans werk wordt niet gewaardeerd.

“Al vind ik die claim op originaliteit een beetje dubbel. Iedereen begint immers met nadoen: je vindt iets mooi en wilt dat ook maken. Van daaruit ontwikkel je je eigen stijl. Maar input van anderen blijft nodig om te kunnen groeien. Anders imiteer je uiteindelijk alleen jezelf en is dat niet veel erger?” *

Straatkunstenaar worden in Nijmegen? Tips van flux:

Kijk om je heen op straat. Loop hofjes in achter winkelstraten, probeer stijlen te herkennen, ontwerp zelf eens iets. Bang dat je niet origineel bent? *No worries*, iedereen begint met imiteren.

Op zoek naar inspiratie en informatie? YouTube staat vol met tutorials en documentaires, zoals kroonjuwelen, hard times, good times, better times (over graffiti in Nederland) en exit through the giftshop (hoewel waarschijnlijk in scène gezet).

Heb je specifieke vragen? Van welk karton maak je sjablonen? Waar in Nijmegen koop je spuitbussen? Loop gerust binnen bij Banden Joop (Hatertseweg 594). Enne, vergeet er niet om je heen te kijken.

Pruts niet in je eentje, maar zoek de Nijmeegse scene op, bijvoorbeeld via Facebook of Banden Joop. Fijn voor inspiratie en handig voor nieuwtjes. En je leert de muren van de stad lezen: je weet welk werk van wie is, en wat het betekent.

'DIT IS DE IDEALE KLOOIPLEK'

'Om te voelen
wat ik echt
wilde, moest
ik op reis'

Stel, je komt er na een jaar studeren achter dat de opleiding niets voor je is. Heb je dan gefaald? Natuurlijk niet, zegt Bouke Broeren (25). "Gefeliciteerd, wat een profaan inzicht!" Zelf stopte hij net voor de finish met de studie kunstmatige intelligentie. Hij volgde zijn hart en reisde anderhalf jaar door Azië en Australië. Nu helpt hij anderen bij het verwezenlijken van hun dromen met zijn bv DreamYourWorld.

Tekst: Annemarie Haverkamp / Foto's: Erik van 't Hullenaar

Op het moment dat deze Vox van de drukpers rolt, is de hoofdpersoon van dit artikel in Spanje. Hij verplaatst zich liftend door Europa met een surfboard onder zijn arm. Nijmegenaar Bouke Broeren had vroeger een droom: hij wilde reizen. Dat doet hij nu. En om brood op de plank te krijgen, helpt hij anderen bij het verwezenlijken van hun dromen.

Nog maar drie jaar geleden was Broeren 'gewoon' een doorsnee student aan de Radboud Universiteit. Hij studeerde kunstmatige intelligentie, had ruim de helft van zijn studiepunten gehaald op weg naar een diploma, was voorzitter van zijn studievereniging en zat in de medezeggenschap van de universiteit. Tot hij op een dag besloot te stoppen met zijn studie. Reden: "Mijn hart lag daar niet." Broeren deelde zijn toenmalige vriendin en zijn ouders mee dat hij tien maanden ging werken om geld te verdienen. Daarna zou hij een enkele reis boeken naar Azië om daar en in Australië te gaan rondtrekken. Hoe lang hij zou blijven, zei hij er niet bij. Simpelweg omdat hij het niet wist.

Zijn moeder steunde hem direct. Zij wist dat haar zoon die droom om de wereld over te trekken al jaren koesterde. Maar vader Broeren had zijn bedenkingen. "Hij zei: 'zorg nou dat je dat papiertje krijgt, dan kun je daarna gaan reizen. Je bent er bijna!'" Het antwoord dat de student gaf was dit: "Pa, je zal vast gelijk hebben, maar ik ga toch. Wat ik ga doen, vind ik heel eng. Ik heb een vader nodig die me hierin steunt." Die vader zonderde zich af, dacht na en kwam een half uur later terug met een papiertje en een pen. "Zeg me wat je nodig hebt."

Voor de goede orde: hij doelde niet op geld. Broeren financierde zijn reis helemaal zelf en werkte onderweg om te kunnen leven. Maar daar komen we zo op. Waar het om gaat is dat de Radboudstudent, tegen elk advies in, stopte met zijn opleiding. En als het moest zou hij het zo weer doen. Want, zegt hij, het is de beste beslissing in zijn leven geweest. "Om te voelen wat ik echt wilde, moest ik weg. Ik had het gevoel dat ik door de maatschappij een kant op werd gemasseerd die ik helemaal niet op wilde."

Hij wil ermee zeggen dat stoppen met je opleiding geen 'falen' is. Tegen al die eerstejaars die deze weken de campus overspoelen en als de dood zijn om op hun bek te gaan, wil hij wel schreeuwen dat het goed is wat ze doen. Ook als ze over een tijdje een heel andere weg inslaan. "Kom je erachter dat de studie niks voor je is? Geweldig! Gefeliciteerd, wat een profaan inzicht." Natuurlijk is het studeren

dan niet voor niets geweest. Broeren herinnert zich de bijzondere docenten van wie hij les kreeg – zij hadden de passie voor het vak wél – en hoeveel hij leerde in de opleidingscommissie en als assessor van de faculteit. “Wat ik tijdens mijn studie bovenal geleerd heb, is mijn hart te volgen. Dat heeft me heel veel gebracht.”

Simpel is dat niet, je hart volgen. Want hoe weet je wat dat hart wil? “Je moet steeds kleine stapjes zetten in de richting van je dromen”, vertelt Broeren. “Zo bevoel en verleg je je grenzen.” Daar hoort dus bij dat je geregeld onderuit gaat. Was het toch niet helemaal de goede keus.”

Zijn eigen manier om te ontdekken wat hij wilde, was rigoureuzer. Tien maanden lang spaarde hij al het geld dat hij verdiende als ict'er – de kennis hiervoor deed hij op tijdens zijn studie – om vervolgens op het vliegtuig te stappen. Het betekende een definitieve breuk met zijn toenmalige vriendin. “Dat heeft ze me wel kwalijk genomen, ja.” Vanaf dat moment deed Broeren precies wat hij zelf wilde. Hij reisde, werkte, reisde en werkte. Eenzaam voelde hij zich geen moment. Want, vertelt hij, je moet je best doen om alleen te zijn tussen de vele reizigers die Azië aandoen. “Ik heb waanzinnige dingen gezien, ik schiet er nog vol van. Ik maakte in mijn eentje een tocht door de bergen naar Kathmandu, Nepal. Sliep ik bij families in kleine dorpjes. Reizen is in connectie zijn met jezelf. Alles en iedereen om je heen verandert continu, de enige constante ben je zelf. En je kunt jezelf pas liefhebben als je jezelf goed kent.”

De wereldreiziger was onderweg absoluut niet bezig met zijn toekomst. Hij leefde bij de dag. Had hij het in een stad of land wel gezien, dan boekte hij een ticket, pakte zijn rugzak in en ging weg. Eenmaal in Australië klopte hij aan bij een paardenranch om een tweede droom in vervulling te laten gaan: hij wilde leren paardrijden. “Ik begon met lessen en werd toen gevraagd daar te komen werken. Ook dat was waanzinnig. Ik zorgde voor vijftig paarden en heb de beginselen van het rijden geleerd. Dat voelt zo vrij! Mijn volgende avontuur wordt op de rug van een paard de wereld ingaan.”

Het contact met zijn familie was heilig voor hem. Zijn moeder vergezelde hem twee weken

in Nepal en zijn zus kwam een maand naar Australië. In december van het jaar 2011, na anderhalf jaar reizen, nam Broeren het vliegtuig naar Parijs. Hij wilde zijn familie verrassen. Per TGV en intercity reisde hij door naar Den Bosch om de laatste acht kilometer met zijn surfboard door het winterse Brabantse land naar Sint-Michielsgestel te lopen. Daar kreeg zijn vader de schrik van zijn leven. Hij brak, vertelt Broeren. “Mijn ouders en mijn zusjes zaten bij elkaar in de woonkamer kerst te vieren.” Hij zou twee weken blijven, maar besloot zijn voorgenomen reis naar het Midden-Oosten niet te maken – de Arabische lente was net begonnen – en in Nederland te blijven. “Weet je, reizen is

→ Tai chi training in Boeddhistisch Kung Fu klooster in China

CURRICULUM

NAAM Bouke Broeren
GEBOREN Sint-Michielsgestel, 1987 **OPLEIDING** Vwo Natuur & Techniek aan zelfstandig Gymnasium Beekvliet, daarna

kunstmatige intelligentie aan de Radboud Universiteit (niet afgerond), nu deeltijdopleiding tot docent Levensbeschouwing aan de Fontys

Hogeschool Tilburg
BEDRIJF DreamYourWorld: begeleiding van startups en hulp bij innovatie. Brainstormen binnen bedrijven en

testen van nieuwe ideeën
OVERIG Web-developer en geoefend reiziger

→ Ontmoeting met een Yak in Nepal

De top van vijf kilometer hoogte in Langtang gebied Nepal

'VRIJHEID IS UITEINDELIJK IETS WAT IN JEZELF ZIT'

heel makkelijk. Je hebt geen verantwoordelijkheden en als je het ergens niet leuk vind, ga je weer verder. Ik voelde dat ik bij mijn familie moest blijven. Vrijheid is uiteindelijk iets wat in jezelf zit, daar hoef je niet voor weg."

Een week bleef hij bij zijn ouders, toen vond hij een kamer in Ubbergen (bij Nijmegen). Hij ging werken in de horeca en besloot in zijn vrije tijd samen met een vriend zijn eigen bedrijf te beginnen: DreamYourWorld. De naam zegt het al, hij wil anderen motiveren hun dromen te verwezenlijken. Broeren en zijn partner richt en zich met name op bedrijven. "Tot nu toe hebben we zo'n twintig start-ups geholpen." Het gaat om het uitvoeren en testen van ideeën. De voormalige Radboudstudent heeft zijn concept nu uitgerold naar grotere organisaties. "Wij komen met een groep creatievelingen een dag of een avond brainstormen in een bedrijf; dat is de Think Up. De ideeën die voortkomen uit die brainstorm gaan we later testen tijdens een Do It Day. Binnen 24 uur kijken we welke ideeën werken, we testen ze met een team experts." De filosofie van Broeren en zijn collega's is: met een goed idee moet je direct aan de slag. Niet eerst een gedetailleerd meerjarenplan maken. Het risico dat het idee uiteindelijk niet werkt, is te groot en dan is er veel geld ingezet op het verkeerde plan. Net als eerstejaarsstudenten, raadt hij ondernemers aan kleine stapjes te zetten in de richting van hun droom. Testen en bijstellen. Een idee dat niet werkt, is geen verloren idee. "Het gaat erom dat je iets leert van het proces en durft te innoveren."

Twee dagen per week besteedt Broeren nu aan zijn bv. Daarnaast werkt hij parttime als ict'er en is hij weer begonnen met studeren. In Tilburg volgt hij een dag in de week een opleiding om naast ondernemer docent levensbeschouwing te worden. Hij wil jongeren op de middelbare school bijbrengen dat ze goed zijn zoals ze zijn, dat ze hun energie moeten gebruiken om een eigen weg uit te stippelen. Alleen maar doen wat de maatschappij van je verwacht, vindt hij geen goede formule voor geluk. Maar hij is ook geen zweverige goeroe die roept dat iedereen altijd maar gelukkig moet zijn. "Daar ben ik allergisch voor", zegt hij. Want ja, ook geluksondernemer Bouke Broeren voelt zich soms klote. Zijn manier is de angst of de pijn te voelen en er te laten zijn. Gaat vanzelf weer weg. "Toen ik op reis was voelde ik telkens weer die spanning als ik een ticket had gekocht om naar een nieuwe bestemming te gaan. Die angst voor het onbekende verdwijnt niet, maar je herkent hem en je weet dat je er niet door moet laten leiden."

Hij herinnert zich als de dag van gisteren hoe hij bijna zeven jaar geleden het veilige nest in Sint Michielsgestel verliet om te gaan studeren in Nijmegen. "Tot dat moment was alles voor me uitgestippeld. Opeens moest ik zelf mijn keuzes maken. Zelf op mensen afstappen. Dat is doodeng." Hij kijkt terug op zijn studententijd als een 'toffe tijd' met veel vrijheid die hij benutte om zichzelf te definiëren. Eerstejaarsstudenten raadt hij aan op zichzelf te vertrouwen. "Sinds ik dat doe, gaat het me voor de wind", zegt hij met een brede lach. "Ontmoet ik mensen die me verder helpen."

In Spanje blijft hij drie weken. De volgende reis gaat, in november, waarschijnlijk naar Nepal. Want oh ja, daar richtte Broeren tijdens zijn Aziëreis samen met lokale ondernemers een NGO (Non Governmental Organization) op. De Himalayan Care Hands biedt steun aan onderwijs- en gezondheidsprojecten op het platteland van Nepal. "Ik ga eens kijken hoe de organisatie het doet." *

Met zus in
Australië

BIJ BAANTJES

ZOEK JE SPANNING EN SENSATIE? WORD DAN GEEN VAKKENVULLER. ER ZIJN OOK BIJBAANTJES DIE JE MEER ADRENALINE GEVEN. **JORIS DROOG** (26) STUDEERT RECHTEN EN WERKT ALS NACHTPORTIER IN DE HORECA.

"Je hebt van die cowboyverhalen over portiers die geweld gebruiken en vervelende feestgangers de deur uit slaan, maar zo is het al lang niet meer. Vroeger misschien, maar nu moeten portiers een opleiding doen. Wanneer ze die hebben afgerond, krijgen ze een pas. Gaan ze te ver, dan raken ze die pas kwijt.

Waar het in mijn werk om gaat, is dat ik de goede mensen in de kroeg of op een evenement krijg. Als iemand dronken en vervelend is of gewoon niet bij de rest van het publiek past, dan komt diegene niet binnen. Ik vertel dat altijd heel rustig en leg uit waarom ik iemand de toegang weiger. Meestal gaat dat goed. Ik denk altijd: beter tien minuten praten dan één minuut vechten.

Met de meeste mensen maak ik een praatje. Zeker ook met de vechtersbaasjes. Die kun je beter te vriend houden, want als er dan een keer ruzie in de tent is, zijn zij in ieder geval niet mijn tegenstanders.

De meeste avonden verlopen rustig, maar het kan uit de hand lopen. Ik werkte eens tijdens de Tilburgse kermis en zag een groepje jongens tegen hekken schoppen. Toen mijn collega en ik hen daarop aanspraken, werden ze agressief en begonnen ze te slaan met whiskyflessen. Mijn collega heeft flinke klappen gekregen. Het had heel verkeerd kunnen aflopen. Glas wordt de laatste jaren steeds vaker als wapen gebruikt. Toch ben ik nooit bang. Als je bang bent, kun je beter ander werk gaan doen."

H RT KLOP BOVEN NIJM

Voetballen kan best eng zijn. Stel dat je een bal tegen je hoofd krijgt, of je scheurt je meniscus. Nog net een tikkeltje spannender is deze sport: zweefvliegen. Vox-verslaggever Jolene Meijerink stond doodsangsten uit toen het kleine toestel met haar erin de lucht inschoot.

Tekst: Jolene Meijerink / Foto's: Erik van 't Hullenaar

De knoop in mijn maag kan geen vliegangst zijn. Ik heb vaker gevlogen. Tot gisteravond wist ik de opkomende kriebels in mijn buik succesvol te negeren, maar toen kwam het besef: over een paar uur moet ik de lucht in. Op hetzelfde veld in Malden waar onlangs een zweefvliegtuig neerstortte, daar herinneren mijn vrienden me telkens fijntjes aan.

Deze ochtend heeft de spanning plaats gemaakt voor angst. Wat als ik een paniekaanval krijg in het vliegtuigje? Wat als ik misselijk word in de lucht? En als ik nou ter aarde stort? Bij het tankstation waar ik even stop, klinkt onheilspellende muziek. Het deuntje zou zo uit de film *The Matrix* kunnen komen. Je leest weleens over mensen die een naar voorgevoel krijgen, daardoor het vliegtuig niet instappen en dan zien hoe zij op het nippertje aan de dood ontsnappen als het vliegtuig voor hun ogen uit de lucht valt. Misschien is dit wel mijn teken dat ik niet moet gaan. Krijg ik spijt als ik dit signaal negeer? Help!

Ik adem diep in en verman mezelf. De mensen die ik ga ontmoeten, vliegen al jaren. Die weten echt wel wat ze doen.

Theorieles

Op het Maldens vlak, gelegen tussen de bossen van Nijmegen, Groesbeek en Malden, stap ik uit de auto. Terwijl ik langs twee opslagloodsen loop, zie ik de witte zweefvliegtuigen al schitteren in de zon. De toestellen zien er elegant uit, maar ook heel breekbaar. In de loods is een theorieles aan de gang. Het is dag twee van de beginnerscursus. Een groep van dertien deelnemers zit aan een lange tafel te luisteren naar de uitleg van Gijs Schwarte, oud-voorzitter en mede-oprichter van de Nijmeegse Studenten Aeroclub Stabulo (NSA Stabulo). De bètastudenten zijn hier duidelijk in het voordeel en beantwoorden met veel enthousiasme de vragen die Schwarte stelt over onder andere de invalshoeken van de weerstand en het drukverschil. Er zijn ook studenten geneeskunde en tandheelkunde. Hoewel de club is opgericht voor studenten, zijn ook niet-studenten welkom.

PINGEN

MEGEN

Naast een middelbare scholier, doet ook een promovendus mee en een andere deelnemer is in opleiding bij de Koninklijke Luchtmacht. Eén ding hebben alle deelnemers met elkaar gemeen: als kind wilden ze allemaal piloot worden. En die wens koesteren ze nog steeds. Na de theorieles wandelt de groep naar de vliegbaan. Het zweefvliegen gaat zo: aan de onderkant van het vliegtuig wordt een kabel bevestigd die vastzit aan een lier. Een lier lijkt op een platte aanhangwagen met grote spoelen eraan. De lier haalt met grote snelheid de kabel in, waardoor het vliegtuigje de lucht in kan. Zweefvliegen doe je niet alleen. Naast de mensen in het vliegtuig, heb je mensen nodig die de lier bedienen, die je helpen met het bevestigen van de kabel en die samen met jou het vliegtuig weer verplaatsen na de landing. De zweefvliegers zelf spreken dan ook van een teamsport.

Uitzicht

Met een wild kloppend hart ga ik in de cockpit zitten. In het zweefvliegtuigje is maar plaats voor twee. De piloot zit achter me. De zenuwen nemen toe, maar na wat geruststellende woorden van de piloot over zijn achtergrond (hij vliegt al meer dan vijftig jaar en heeft bij de Koninklijke Luchtmacht gewerkt als technicus) besluit ik dat ik in goede handen ben. Met een plastic zakje in mijn ene hand (je kunt maar beter goed voorbereid zijn) en mijn telefoon in de andere voel ik hoe we de lucht inschieten. Na een korte, gesmoorde kreet weet ik mezelf onder controle te houden en zoeven we door het luchtruim. Eenmaal boven ben ik mijn angst snel vergeten: wat een geweldig uitzicht.

Anders dan bij een normaal vliegtuig hoef je niet door een klein raampje te gluren, maar kun je royaal om je heen kijken. Het vliegtuigdak is volledig van glas. Mijn plan om foto's te maken met mijn telefoon, geef ik na twee pogingen op. Ik mag dan redelijk rustig zijn, ik heb zulke klamme handen dat ik mijn telefoon niet meer kan bedienen. De Vox-fotograaf volgt in het vliegtuigje achter ons, maar op een lagere hoogte dan wij. Bij navraag blijkt dat de kabel van zijn toestel is geknapt tijdens het opstijgen. Ondanks de harde klap, maakte de fotograaf zich geen seconde ongerust. Hij had niet eens door dat er iets misging.

Na een paar minuten buigt ons vliegtuigje af en maakt de piloot zich gereed om te landen. Het dalen is helemaal niet eng. Landen gaat een stuk rustiger dan opstijgen en we staan verbazingwekkend snel stil. Hoewel ik het jammer vind dat het al zo snel voorbij is, is het heerlijk om weer met beide benen op de grond te staan. Met ietwat wiebelige benen help ik mee het vliegtuigje weer richting het begin van de baan te duwen. Daar staan de deelnemers geduldig hun beurt af te wachten. In de komende drie dagen gaan de deelnemers in totaal 125 keer de lucht in. "Het is overweldigend", vertelt een van hen, terwijl hij uit het vliegtuigje klimt. Overweldigend is het perfecte woord om deze sport te omschrijven. De fotograaf en ik zijn na een vlucht beiden stiekem een beetje verliefd geraakt op het zweefvliegen. Mijn hoogtevrees weegt niet op tegen het gevoel van vrij in de lucht zweven en genieten van het geweldige uitzicht. Eens kijken wanneer er weer een nieuwe beginnerscursus is. *

NSA Stabilo is in 2008 opgericht en heeft ongeveer 25 leden. De driedaagse beginnerscursus kost 195 euro. Daarbij zijn theorieles en een overnachting inbegrepen. Meer weten? www.nsastabilo.nl

SPORTEN IN NIJMEGEN

Op het Universitair Sportcentrum (ru.nl/sportcentrum) kun je uit ruim zeventig sporten kiezen. Linda van der Pol, student Nederlands en freelance journalist voor Vox, beschreef in een online serie Linda sport het afgelopen studiejaar tien exotische sporten. Een bloemlezing.

Linda volgt een rugbyles:

"...Tackles spelen we na door de balbezitter aan te tikken met twee handen tegelijk. 'Want om iemand neer te halen moet je haar met minstens twee handen vastgrijpen', vertelt speelster Alba (of Jannie, Anne of... rugbywedstrijden worden gespeeld met vijftien tegen vijftien, onthoud al die namen maar eens). In de buurt van een punt kom ik bij lange na niet – maar overgooien en tikken lukt aardig, geloof ik. Dus begint het aan het einde van de training te kriebelen. 'Tot volgende week dan, hè', zeggen de meiden. Vooruit, ik geef me op voor de Jonghe Honden Training. Stiekem benieuwd naar het echte werk..." <http://obelix.ruhosting.nl>

Linda doet lacrosse:

"...Lacrosse, is dat die lompe Amerikaanse sport met die rare netjes? Niet helemaal. Lacrosse is uitgevonden door de Indianen – dat is best vet, toch? –, die stick met dat aanhangsel wordt een crosse genoemd en bij de dames gaat het er helemaal niet zo hard aan toe. Sterker: vrouwenlacrosse is officieel een non-contactsport. Vooruit, die oogbescherming en bitjes zien er best heftig uit, maar die zijn nodig vanwege die snelle, zware bal..." <http://kannibalz.nl/>

Linda op jiu-jitsu:

"...Geduldig zijn ze, die vechtsporters, en ze hebben ook nog veel vertrouwen: 'Kom op, je hoeft niet bang te zijn om ons te bezeren!' Echt niet? We moeten elkaar vloeren, arm op de grond drukken en de eraan vastzittende hand omhoogtrekken. 'Ik ben bang dat ik mijn arm breek!' Trainer Verbrugge: 'Dat is de bedoeling.' Oké. Right. Hij nuanceert: 'Nou ja, hier gaat het om vertrouwen. Wanneer de ander afslaat dan stop je. Dan zit hij op zijn grens.' Later gaat het beter: ik haal mensen echt onderuit. Toegegeven, iedereen past zijn kracht aan, maar het voelt goed. Hoewel het ook ontzettend leuk is om zelf op de grond gegooid te worden..." <http://zanshin.ruhosting.nl>

Lees alle afleveringen van Linda sport op www.voxweb.nl

REIS(JE) NAAR HET ONBEKENDE

STUDEREN IN SERVIË

Tekst en foto's: Reint-Jan Groot Nuelend

Studeren hoef je niet alleen op de Nijmeegse campus te doen. In de zomer zijn overal ter wereld summerschools. Politicologiestudent Reint-Jan Groot Nuelend ging in juli een week naar Belgrado om colleges te volgen over samenlevingen in conflict. Spannend, want hij kende niemand en was nog nooit in Servië geweest. Voor Vox hield hij een dagboek bij.

*Reint-Jan (rechts)
met kamergenoot
Nenad*

De faculteit

De docenten

Dag 1: Kroaat

In het vliegtuig probeer ik me voor te stellen hoe het zal zijn. Wat voor mensen ga ik ontmoeten? Hoe is het onderwijs aan het Center for Comparative Conflict Studies van de Singidunum University? Bij aankomst in een net hotel, midden in het drukke centrum van Belgrado, vertelt de receptioniste dat mijn Kroatische kamergenoot er al is. Als ik hem op de kamer de hand schud, is meteen duidelijk dat Nenad een toffe kerel is. 's Avonds lopen we samen naar de ontvangstbijeenkomst in het cultuurcentrum, net buiten de hoofdstraten. Na wat voorzichtige kennismakingen en enkele biertjes zit de stemming er al snel in. Alle zestig studenten, waarvan opvallend veel uit de regio, zijn enthousiast. Logisch, want allemaal offeren ze warme, Servische zomerdagen op voor het volgen van onderwijs.

Alle studenten

Mijn klas

Dag 2: Indrukwekkend

De colleges zijn in een oud, grijs, communistisch ogend gebouw van beton met een splinternieuw interieur. Mijn cursus *The Role of Social Memory Studies in Conflict Analysis and Transformation* gaat over hoe samenlevingen zich collectief een periode van oorlog of een genocide herinneren. Na een kennismakingsronde (mijn naam wordt op het bord geschreven omdat niemand die kan uitspreken) legt docent Orli Fridman twee vragen aan ons voor: 'Welke gebeurtenis in je land heeft je een andere kijk op de nationale politiek gegeven en welke gebeurtenis in je eigen leven heeft je kijk op de wereld veranderd?' In een groep waarvan de helft uit (post)conflictgebieden als voormalig Joegoslavië en Israël komt, zijn de antwoorden indrukwekkend. Een Serviër, hij heet net als mijn kamergenoot Nenad, vertelt: "Mijn ouders zijn gescheiden toen de oorlog uitbrak. Mijn vader was Servisch nationalist en mijn moeder Kroaat, dat werkte niet." Dan is Danielle uit Tel Aviv aan de beurt: "Ik weet nog precies wanneer ik het conflict begon te begrijpen. Ik zat in de bus en ineens dacht ik: 'wie zijn die Palestijnen toch? Wat is hun verhaal?' Ik was toen nog lid van de zionistische, socialistische jeugdorganisatie. Daar ben ik uitgestapt. Ik ben nu eerder anti-zionist." Aan het einde van middag verken ik de stad met de Italiaanse Martina. We bezoeken het enorme fort aan de Donau, een van de mooiste gebouwen van Belgrado met een indrukwekkend uitzicht over de stad. Belgrado is tijdens de oorlog veelal buiten schot gebleven, behalve tijdens de Navo-bombardementen in 1999. De oude militaire basis ligt nog volledig in puin.

Dag 3: Balkondiscussies

Vandaag duiken we in de theoretische debatten rondom social memory. Een pittig college. Hoe ziet de beeldvorming van een bepaalde groep eruit ten opzichte van haar geschiedenis? Uit de literatuur blijkt dat de kalender een belangrijke meeteenheid is. Welke feestdagen kent een gemeenschap? We kijken een film over social memory in Israël. We zien hoe Israëliërs Pesach vieren, de Holocaust herdenken en stilstaan bij Israëliëse soldaten die omkwamen in de strijd voor onafhankelijkheid. De klas verzandt in een discussie over hoe de beeldvorming van een groep wordt bepaald. Door het onderwijs? Door het internet? Omdat de studenten veelal uit conflictgebieden komen, zijn ze erg betrokken. In de pauzes gaan we met koffie op een oud balkon zitten om daar verder te praten over het onderwerp, maar ook over de Joegoslavische Burgeroorlog. Nenad: "M'n vader speelt de hele dag video-spelletjes om maar niet aan de oorlog te hoeven denken." Het wordt me op deze tweede collegedag al duidelijk wat de meerwaarde is van summerschool. Deze gesprekken zijn waardevol.

College

Dag 4: Housefeest

De routine van de dagelijkse gang naar college in Belgrado zit er goed in. Dagelijks spreek ik met een groep af in de lobby van het hotel. Vandaag praten we de hele dag over de casus Israël-Palestina, 1948. Na een inleidende documentaire wordt de groep opgesplitst om te discussiëren over het conflict en de manier van herinneren. Ik zit in een groepje met een Serviër, een Kroaat en een Macedoniër. Als outsiders blijken we een vergelijkbaar gevoel van onbegrip te hebben. 's Avonds drink ik wat met Martina, de Engelse Alexia, de Servische Kristina en mijn kamergenoot Nenad. Uiteindelijk belanden we op een groot housefeest in het vijftienhonderd jaar oude Fort van Belgrado, waar die avond de Nederlandse dj Joris Voorn draait. We dansen tot het ochtend wordt. Op de verhitte gezichten van mijn medestudenten lees ik wat ik denk: 'Over een paar uur discussiëren we weer over herdenken en conflicten.' We zijn hier natuurlijk niet op vakantie en haasten ons naar het hotel.

Typisch Servisch: veel vlees

Dag 5: Typisch Servisch

Na een paar uur slaap haalt mijn kamergenoot Nenad me over om een – volgens hem – typisch Kroatisch anti-katerontbijt te gaan eten. Het blijkt een soort vette quiche met gehakt en een flesje Fristi. Hoewel de smaak van de Fristi de hele ochtend blijft hangen, werkt dit stoere mannen-ontbijt uitstekend.

Toevallig ontmoet ik vandaag Ahmed, een Palestijnse jongen uit Gaza. Hij volgt een ander vak en vreest voor zijn terugkeer naar huis. Hij vliegt via Egypte. Maar omdat de president is afgezet door het Egyptische leger, is het onduidelijk of hij het land in kan. De hele school leeft met hem mee, ook al kunnen de meesten van ons zich niet voorstellen hoe het is om niet meer naar huis te kunnen. Na afloop van college spreek ik met de Israëliër Bar af om die avond typisch Servisch te gaan eten. We komen terecht in een viezig restaurant, waar alle opties op de menukaart één overeenkomst hebben: het gaat om enorm veel vlees.

Dag 6: Nederlands perspectief

Vandaag staat in het teken van de val van Srebrenica in 1995.

Hoe wordt dit herdacht? We kijken een documentaire en vanuit verschillende perspectieven bespreken we de gruwelijke gebeurtenissen.

De docent vraagt me hoe ik dit bezie vanuit het Nederlandse perspectief. Ik leg uit dat ik onderzoeksstage loop en daarbij onderzoek doe naar het besluit van de Nederlandse overheid om destijds soldaten te sturen. Vervolgens is het woord 'onbegrip' – over het feit dat de massamoord onder het oog van de gehele internationale gemeenschap heeft kunnen plaatsvinden – het enige dat in me opkomt.

De Bosnische Dragana, die voor een NGO (Non Governmental Organization) werkt die opkomt voor vrouwenrechten in Bosnië-Herzegovina, is sprakeloos, zegt ze, na het zien van de indrukwekkende beelden: 'Ik ben nu niet in staat een reactie geven.' Alexia, die ook in Bosnië-Herzegovina woont, vertelt: 'Ik voel empathie met de Nederlandse soldaten.' De Serviër Nenad: 'Ik schaam me voor wat de Bosnisch-Servische troepen hebben gedaan.' De vraag vervolgens is, hoe herdenkt men Srebrenica? De docent vertelt dat er een herdenkingengevecht aan de gang is in Bosnië-Herzegovina. Opvallend is dat er nog maar weinig herdenkingsrituelen zijn gecreëerd in het land. "Er is een strijd gaande over wie zich slachtoffer mag noemen." In de pauze word ik bestormd met vragen omtrent de Nederlandse militairen. Hoe konden ze zo onwetend zijn? Waarom waren ze niet beter bewapend? Ik leg uit hoe demissie voor het beschermen van de moslimenclave via de Verenigde Naties was georganiseerd. Maar duidelijk is dat dit er, vooral bij de medestudenten uit voormalig Joegoslavië, niet in gaat.

Dag 7: Activisten

Veel mensen in de groep zijn, naast student of promovendus, ook activist.

Op de laatste dag krijgen zij de gelegenheid hun werk te presenteren.

De Israëliëse Danielle vertelt over haar inzet voor de organisatie Zochrot.

"We gaan naar plekken waar vroeger Palestijnen woonden, om daar herdenkingspaaltjes te plaatsen. We houden de Israëliëse bevolking een spiegel voor."

De Serviër Alexander vertelt dat hij voor een NGO werkt die advies geeft over de processen van het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. De presentaties illustreren de bijzondere mix van mensen in deze klas. Deze avond maken we een boottocht over de rivier de Sava. Bij zonsondergang kijken we met een voldaan gevoel naar de oevers van Belgrado. Een intensieve week ligt achter ons. Op de vraag 'was het vakantie', antwoord ik volmondig 'ja'. Tenminste, als de term vakantie staat voor het krijgen van nieuwe energie. Maar van bijkomen was deze week geen sprake. Dat doe ik straks wel, als ik weer in Nijmegen ben.

Reint-Jan Groot Nuelend (23) begint in september aan een master Peace and Conflict studies aan de universiteit van Uppsala in Zweden.

Belgrado

OOK NAAR SUMMERSCHOOL?

Reint-Jan Groot Nuelend kreeg een beurs voor zijn summerschool in Belgrado van de Stichting Nijmeegs Universiteitsfonds: www.ru.nl/snuf

De betreffende summerschool vond hij door te zoeken op internet. Zijn tip: "Zoek online op een summerschool over het onderwerp dat jou interesseert in het gebied waar je heen wilt. Er zijn er enorm veel te vinden."

Kijk ook eens op de site van International Research Universities Network, www.irun.nl

BESTORM EENS EEN PODIUM

Wil je een band beginnen? Dan zit je goed in muziekstad Nijmegen. De Staat en Go Back to the Zoo gingen je voor; deze succes-bands trekken inmiddels volle zalen. Dé tip van de studenten van Rectum Raiders, die ook lekker aan de weg timmeren: gewoon *doen*.

Tekst: Mark Merks / Illustratie: Studio Lakmoes

Een van de meest opvallende nieuwe sterren aan het Nijmeegse firmament is Rectum Raiders, een rockband bestaande uit vier studerende vrienden. De Raiders vallen om meerdere redenen op. Allereerst vanwege hun *presence on stage*: woest aantrekkelijke panterleggings, gladde strakke lijven ingesmeerd met babyolie en een act met slagroom en een komkommer die niet geschikt is voor tere zieltjes. Ten tweede omdat ze hun flam-

boyante podiumact kunnen waarmaken door daadwerkelijk muziek te maken: de heren kunnen spelen.

De carrière van de Rectum Raiders is het afgelopen jaar in een stroomversnelling geraakt. Ze wonnen de door Cultuur op de Campus georganiseerde bandwedstrijd Kaf en Koren en dwongen daarmee een optreden af op het prestigieuze Valkhoffestival. Doel bereikt: Noorderslag is het volgende festival op het wensenlijstje. Daarnaast stonden de Raiders

en Muziekstad

haven

De Dansen is een van de veertig van De Vasim, een tot cultureel omgetoverde oude fabriek. DRIFT is een podium, maar een organisatie die maat feesten organiseert.
 Winselingsweg 41

Camelot
 In dit café op de markt is in principe iedere dinsdagavond live muziek te beluisteren. Vooral singer-songwriters treden er regelmatig op.
 Grote Markt 37

Dollars
 Sympathiek rockcafé, waar iedere avond live muziek te horen is. Op woensdagavond is er een open-mic-avond. De Rectum Raiders (zie artikel) begonnen hun muziekcarrière in Dollars.
 Grotestraat 9

Merleyn
 Het kleine broertje van Doornroosje. De zaal ligt in de binnenstad. Er is veel aandacht voor muziek uit Nijmegen en er zijn speciale thema-avonden. Zo is de Chocolate-reeks gericht op hiphop. Daarnaast beheert Merleyn verschillende oefenruimtes.
 Hertogstraat 13

De Onderbroek
 Keldercafé, eind jaren tachtig gestart door een groepje krakers. Nu wordt De Onderbroek gerund door een collectief. Het pand huisvest ook de kunstenaarsgroep Extrapool. Op het podium tref je van alles: internationale underground artiesten of drie a-muzikale jonge punks die eigenlijk nog geen blokfluit kunnen spelen.
 Tweede Walstraat 19

Wolfskuil

Nijmegen Oost

Oefenruimtes en rock en metal: hier is een van de oefenruimtes.
 Staddijk 41

Doornroosje
 Deze grootste en bekendste muzikale speler in de stad is ook betrokken bij de organisatie van verschillende festivals. 'Roosje' gaat tijdens jouw studententijd verhuizen: ergens in 2014 betrekt ze nieuwbouw bij het Centraal Station.
 Groenewoudseweg 322

Cultuur op de Campus
 Bekende samenwerking tussen studenten en medewerkers van de Dienst Studentenzaken. Ze organiseren wedstrijden voor bands (Kal en Koren) en singer-songwriters (Nootuitgang) en het festival Sound of Science. In het voorjaar is er Stukafest, een festival waarbij bands optreden in de keukens, huiskamers of zelfs slaapkamers van studentenhuizen.
 Heyendaalseweg 141

27 minuten fietsen van het centrum

Nijmegen Muziekstad

op het alternatieve lustrumfestival Radboud Rogue en hebben ze mooie optredens in bier-tenten in de regio achter de rug. Niet gek voor een band die een paar jaar geleden in de Groesbeekse kelder waar normaliter bier gedronken werd, besloot voor de lol mee te doen aan een open podium in Amsterdam.

Welke lessen kunnen we trekken uit het verhaal van de Rectum Raiders? Dat je eerste podiumperformance niet perfect hoeft te zijn. Zanger (en RU-student) Daniel Polman en bassist Jaco de Swart hadden nul ervaring, gitarist Guus van Gemert en drummer Niek Hubregtse hadden wel eens in een bandje gespeeld. "Ons eerste optreden was echt heel slecht, alleen

maar *noise*", aldus Polman. Hubregtse: "Maar we hadden er zelf lol in, dat was op dat moment het belangrijkste."

Die lol gaf energie, die energie gaf de motivatie om te repeteren, om open podia op te zoeken, om aan bandwedstrijden mee te doen. Want een band word je niet op je zolderkamer: je moet naar buiten, optreden, waar het maar kan. Door goed te kijken wat wel en niet werkt en vooral door heel veel plezier te maken word je beter. De Raiders gingen je voor. "Als het ergens naar zuur bier ruikt, kunnen wij er spelen", aldus Van Gemert. De Swart: "In van die donkere hollen met dronken mensen, waar verstandige nette bands al zijn afgehaakt, zijn

we zelfs op ons best." Daar groeide hun stijl – gay metal met een vleugje schlager – en act stukje bij beetje uit tot wat het nu is.

Wellicht is het eng om een gitaar op te pakken en een band te beginnen. Maar het is de moeite waard: je kunt studeren én rockster worden. De Rectum Raiders bewijzen het. Want hoewel de platendeal en miljoenen ontbreken: qua uitstraling, als ze op het podium staan, zijn de heren rocksterren. De Swart: "Het is rock-'n-roll. Voor ons is het een uitlaatklep, een manier om te ontladen en plezier te hebben. Dat wil niet zeggen dat we het niet serieus nemen: we doen alles zo goed mogelijk en slepen eruit wat erin zit. Maar we studeren er ook naast. En zodra het moment komt dat ik denk 'kak, moet ik die legging weer aan?', is het tijd om er mee op te houden."

Hoewel de gitaarmuziek in Nijmegen al snel de aandacht opeist, is er meer te beleven – en dus ook meer zelf te doen. Wie van techno houdt, kan op grote en kleine feesten terecht. En wie goed kijkt, vindt een underground hiphop scene. "Hiphop in Nijmegen volgt een golfbeweging, dan heel populair, dan even niets.

RECTUM RAIDERS

JONATAN BRAND IS ASSISTENT-PROGRAMMEUR BIJ DOORNRROOSJE EN MERLEYN. DIT ZIJN ZIJN TIPS ALS JE HET IN NIJMEGEN WILT MAKEN MET JE BAND:

Om te slagen...

"...moet je kilometers maken. Singer-songwriters kunnen terecht bij kleine cafés en de competitie van Cultuur op de Campus. Bands doen er goed aan oefenruimte te zoeken, bijvoorbeeld bij Stichting PAN of Merleyn. Zodra je een beetje kunt spelen en je wilt verder, probeer in kroegen aan de bak te komen en schrijf je in voor bandwedstrijden als Kaf en Koren, de Gesel van Gelderland en de Roos van Nijmegen."

Wat is hip in Nijmegen?

"Gitaarbandjes doen het altijd goed, bluegrass en rockabilly zijn op het moment in trek. Techno is populair, maar in Nijmegen kan in principe alles. Laat je daar niet door beperken."

Hoe bereik ik Doornroosje?

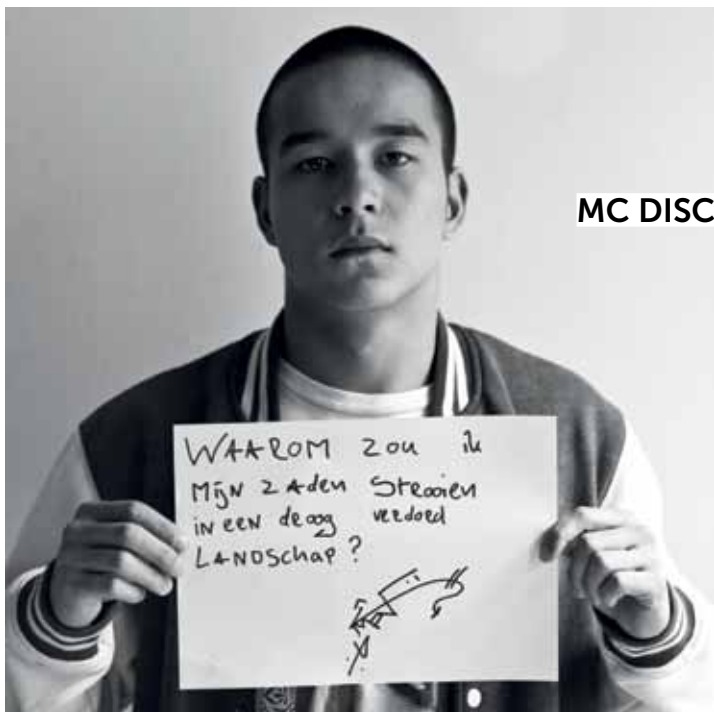
"We kijken zelf natuurlijk goed om ons heen, in kroegen en tijdens wedstrijden. Daarbij krijgen we veel tips. Van trouwe bezoekers, mensen uit het wereldje."

Heeft het zin een cd'tje op te sturen?

"We krijgen zo veel cd'tjes binnen... daar komen we zelden aan toe. Wel is het goed om muziek en eventueel beelden online te zetten: dat maakt het voor ons makkelijker zodra je op onze radar bent verschenen."

MC DISCIPLINE

Nu volgen we weer een opwaartse lijn”, oordeelt Simon Mamahit, tweedejaars pedagogische wetenschappen. Mamahit – MC Discipline – is een van de succesvolle exponenten van de huidige Nijmeegse scene. Met producer Rather Real won de geboren en getogen Nijmegenaar

vorig jaar de publieksprijs van de Grote Prijs van Nederland. Met zijn 21 jaar is hij een van de veteranen. “Het is erg om te zeggen, maar ik begin al tot de oudere generatie te behoren. Er zit een hele lichte jongen achter me.”

Na een periode waarin hij wekelijks wel ergens een optreden deed, doet Mamahit het op het moment even rustig aan. Tentamens. En hij werkt aan nieuwe nummers. Met Rather Real werkt hij aan meer experimentele hiphop, met een andere producer is Mamahit bezig met meer klassieke funky hiphop.

Wil je voet aan de grond krijgen in de scene, dan is het belangrijk materiaal te hebben. “Zorg dat je wat muziek klaar hebt. Een demo met een paar songs, een clipje. Die ga je pluggen. Pak een open-mic. En praat daar met mensen. Zoek naar mensen die je kunnen en willen helpen met het mixen en masteren.”

Maar waar kan iemand die zelf muziek wil maken terecht? “In Nijmegen kan veel. Nijmegen is een muzikantenstad. Bruggen slaan tussen muzikanten en stijlen is nooit slecht. Maar je moet het wel een beetje oppoetsen. Als het van slechte geluidskwaliteit is, dan red je het hier niet. Het moet wel kloppen.” Daarom heeft iedere hiphopper volgens Mamahit een producer nodig. Daarnaast moet je, zegt hij, bereid zijn naar buiten te gaan, een babbeltje te maken... en het podium beklimmen. Want daar moet het gebeuren. Mamahit: “Feitelijk kom je er pas op het podium achter of het werkt of niet.” *

Foto: Alex Hsu, Photo-ink Studio, Taipei, Taiwan

BIJ BAANTJES

ZOEK JE SPANNING EN SENSATIE? WORD DAN GEEN VAKKENVULLER. ER ZIJN OOK BIJBAANTJES DIE JE MEER ADRENALINE GEVEN. **LAURENTIEN** (DIT IS HAAR WERKNAAM) IS ESCORTGIRL IN CLUB DE VILLA IN BEEKBERGEN. WAT ZE STUDEERT, HOUDT ZE LIEVER VOOR ZICH.

“Ik werk hier nu ruim een half jaar. Deze plek heb ik gevonden door op internet de verschillende clubs met elkaar te vergelijken. Daarna heb ik er een aantal gebeld en een afspraak gemaakt om eens te komen kijken. Club de Villa in Beekbergen stak er met kop en schouders bovenuit en daar heb ik uiteindelijk gesolliciteerd. Wat ik leuk vind aan dit werk is de spanning. Meestal weet ik niet wat de dag gaat brengen. Uiteraard verdien ik er ook geld mee.

Ik werk een of twee dagdelen per week, afhankelijk van mijn collegerooster. Op een werkdag begin ik meestal om een uur of twaalf of na college. Ik ga me dan eerst omkleden. Als ik gedoucht en gekleed ben ga ik naar beneden waar de gasten en de andere dames zijn. Ik klets wat met de gasten en als ze mij leuk vinden en ik hen dan ga ik een suite in orde maken om deze gast te ontvangen.

Als het druk is heb ik soms drie of vier gasten, op rustige dagen wat minder. Dan dood ik de tijd met studeren, *chillen* in de tuin, een boek te lezen of wat kletsen met de andere meiden.

De eerste dag vond ik best spannend. Gelukkig hielp de gastvrouw me door goed te vertellen wat er van mij verwacht werd. Ik had die dag ook gelijk al mijn eerste gast... Gelukkig was het een heel aardige (jonge) man die me erg op mijn gemak stelde. Eenmaal samen in bad waren al mijn zenuwen weg en hebben we een heel gezellig uurtje gehad!”

CULT

In Vox geven deskundige studenten elke maand cultuurtips. Speciaal voor deze introspecial maken ze je wegwijs in Nijmegen. Waar moet je zijn en wat mag je niet missen?

U

LUISTEREN

TIMO PISART (24), OUD-STUDENT PSYCHOLOGIE, FREELANCE POP-JOURNALIST, DJ EN GITARIST VAN OIIO

1. DOORROOSJE

Groenewoudseweg 322

Als je niet in de Nijmeegse pop-tempel bent geweest, hou je niet van muziek, zo simpel is het. Echt. Zo'n beetje iedere belangrijke band stond er al eens, en de programmering is áltijd te gek: van de beste house via dat hypegitaarbandje tot die hartverwarmende troubadour. Gaan!

Motorspycho, Doornroosje

2. CULTUUR OP DE CAMPUS

Radboud Universiteit

Mijn favoriete studentenclub: ze organiseren wekelijks gratis toegankelijke en charmante concerten in het Cultuurcafé, de Rode Laars en de Studentenkerk en hebben 'n neusje voor vers talent.

3. POPRONDE

13 september in hele binnenstad

Nu we het toch over vers talent hebben: het rondreizend muziek-circus opent weer in Nijmegen om daarna door de rest van het land te trekken. Het was al een springplank voor acts als Blaudzun, De Staat en Mister and Mississippi. Wie wordt dé ontdekking van deze editie? Gratis toegang. 20.00-04.00 uur

4. DE STAAT

18 september in Doornroosje Nijmeegs rock-'n'-rolltrots De Staat is alweer toe aan plaat nummer drie, en die wordt gepresenteerd in de thuisstad. Gitaren en pakkende liedjes heeft de live-sensatie nog altijd, maar nu met invloeden van trap en sci-fi. 17,50 euro. 20.00 uur

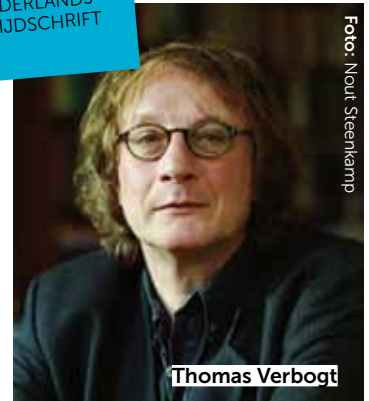
De Staat

LEZEN

JELKO ARTS (21), STUDENT NEDERLANDS EN REDACTEUR BIJ LITERAIR TIJDSCHRIFT OP RUWE PLANKEN

1. STADSWANDELING IN DRIE LEESTIPS

Nijmegen is groot, jawel, maar niet zo groot dat er geweldig veel over geschreven wordt. Als je dan toch over de stad wilt lezen, doe het ongeveer zo: lees het laatste hoofdstuk van Nescio's *De Uitvreter*, terwijl je op de Waalbrug staat. Sla de rest van het nogal ouderwetse boek gerust over. Ga vervolgens naar het fallussymbol op het Quackplein en lees daar het gedicht *De herrijzenis van Quack*, door ex-stadsdichter Victor Vroomkoning. Eindig met iets van Thomas Verbogt. Om het even wat en om het even waar.

Thomas Verbogt

Foto: Nout Steenkamp

2. SCHRIJFPLEKKEN

Mugs & Muffins, café In de Blaauwe Hand of Waaluitzicht

Voor wie zelf wil schrijven: Nijmegen heeft toffe schrijfspots. Mijn tip: de kelder van Mugs & Muffins (Pauwelstraat 4) of in café In de Blaauwe Hand (Achter de Hoofdwacht 3), waar vooral de chocolademelk tot literaire inspiratie leidt. Als je liever buiten zit: achter hotel Belvoir staat een gemozaiekt bankje, met uitzicht over de Waal.

3. BOEKHANDELS

Je studieboeken koop je maar gewoon bij Selexyz of Bruna, maar voor leesplezier moet je naar de Houtstraat, langs antiquariaat Van Hoorn en stripwinkel Señor Hernandez. In de eerste struin je tussen stoffige stapels op zoek naar pareltjes, in de tweede vind je comics, manga's en geweldige posters. Allebei het binnenlopen waard.

URTIPTIPSCULTUUR

ZIEN

MARLON JANSSEN (25), STUDENT
 ALGEMENE CULTUURWETENSCHAPPEN
 EN FILMFANAAT

1. LUX

Mariënborg 38-39

LUX is het grootste filmhuis van Nederland en een van de grootste in Europa. Voor de beste films en leukste filmactiviteiten hoef je dus niet ver weg. LUX organiseert ook allerlei activiteiten. Zo ontmoet je bijvoorbeeld je nieuwe liefde bij Filmflirt of combineer je een diner-tje met de film voor een vriendenprijsje.

2. LUX CINEMATHEEK

Tweede Walstraat 7

Sinds kort heeft LUX een Cinematheek. Ben je niet zo van het downloaden of vind je maar moeilijk wat je zoekt? Neem dan hier eens een kijkje, want het aanbod is gigantisch: van klassiekers tot hedendaagse meesterwerken en van cultfilms tot televisieseries.

3. JAGTEN

25 september in CC3, Radboud Universiteit

Deze Deense prachtfilm werd het afgelopen filmseizoen de hemel in geprezen. Regisseur Thomas Vinterberg vertelt het verhaal van Lucas, een enthousiaste kleuterleider die onterecht wordt beschuldigd van seksueel misbruik. Filmdocent Jan Salden leidt de avond van Cultuur op de Campus (ook een tip!) in met een lezing. 1,50 euro, 19.30 uur.

UITGAAN

JESSE HECKMAN (23), STUDENT
 MEDISCHE BIOLOGIE, ORGANISATOR VAN
 NACHTSPORT EN UITGAANSEXPERT

1. VASIM

Op zo'n tien minuten fietsen vanuit de Nijmeegse binnenstad bevindt zich de Vasim, midden op het industrieterrein. De oude fabriek dient tegenwoordig als cultureel centrum. Een paar keer per jaar zijn hier festivals en feesten. De sfeer van de locatie draagt lekker bij aan het rave-karakter. De grote donkere hal, het rauwe beton en de verlichting zijn een perfecte ondersteuning voor de techno.

2. DE ONDERBROEK

Ook De Onderbroek maakt al lang deel uit van het Nijmeegse uitgaansleven. Iedere donderdag en vrijdag gaan de deuren open voor een kroegavond en daarnaast zijn er soms concerten en dance-avonden (van punk tot electro). De Onderbroek staat bekend om het krakerssfeertje en vriendelijk en alternatief publiek. Entree en bier zijn goedkoop en bovendien worden de winsten verdeeld over verschillende goede doelen.

3. PLANET ROSE

21 september, Doornroosje

Als je van hard dansen houdt dan moet je 21 september bij Planet Rose zijn. Tijdens deze editie van Roosjes vaste clubavond komen Shifted en Staffan Linzatti uit Berlijn over met een gezonde dosis stevige (experimentele) muziek. Bereid je voor op een lang avondje beuken op berghaint techno.

AGENDA

MEDEDELINGEN OF BERICHTEN
VOOR VOX CAMPUS KUNT U
STUREN NAAR: VOXCAMPUS@
VOX.RU.NL DE VOLGENDE VOX
VERSCHIJNT OP 26 SEPTEMBER.

ALGEMEEN

www.ru.nl/actueel

2 SEPTEMBER, 14:00 uur: Opening van het academisch jaar met o.a. gast-spreker Dimitri Verhulst en muziek van Janne Schra. Locatie: Gymnasium.

WWW.RU.NL/STUDENTEN-KERK

12 SEPTEMBER, 19:00 uur: Start cursus Biblestudy and prayer, Engelstalig.

17 SEPTEMBER, 18:30 & 20:00 uur: Start meditatiecursus.

18 SEPTEMBER, 19:00 uur: Start meditatiecursus.

24 SEPTEMBER, 19:30 uur: Start van de cursus Geloven voor beginners.

25 SEPTEMBER, 19:30 uur: Start van de cursus Geloven onderweg.

Vaste activiteiten:

IEDERE MAANDAG EN DINSDAG, vanaf 16:00 uur: De huiskamer.

IEDERE WOENSDAG, 12.45-13.15 uur: Taizéviering.

IEDERE WOENSDAG, 18:00 uur: Meet and eat, maaltijd voor Nederlandse en buitenlandse studenten. De voertaal is Engels.

ELKE TWEDE EN VIERDE DONDERDAG VAN DE MAAND, 12.30-13.30 uur: Roze lunch.

IEDERE DONDERDAG, 12.45-13.15 uur: Lunchmeditatie.

IEDERE ZONDAG, 11:00 uur: Oecumenische kerkdienst.

IEDERE ZONDAG, 17:00 uur: Catholic Eucharist, Engelstalig.

CULTUUR

www.ru.nl/cultuuroopdecampus

11 SEPTEMBER, 19:45 uur: Filmvertoning *Beasts of the Southern Wild*. Het culturele seizoen wordt ingeluid met deze excentrieke en kunstzinnige debuutfilm van Benh Zeitlin over het zesjarige meisje Hushpuppy. Het meisje groeit op in de door armoede en stormen geteisterde Amerikaanse Mississippidelta. Locatie: CC3.

12 SEPTEMBER, 20:30 uur: Voorstelling *Breekbaar*. Theatergroep GlasHart

Foto: Dick van Aalst

Bommen op het Sportcentrum

brengt een voorstelling over de breekbaarheid van de liefde. Locatie: De Rode Laars.

13 SEPTEMBER, 12:45 uur: Preview van de Popronde met de band CHEATERS. Locatie: Cultuurcafé.

17 SEPTEMBER, 20:30 uur: Uiterst dansbare muziek van de band TenTemPiés. Dit internationale muziekgezelschap brengt een mix van latin rock, reggae en ska. Locatie: Cultuurcafé.

19 SEPTEMBER, 13:00 uur: Caf theaterfestival Cafetti. Want bier en theater gaan w l samen! Locatie: Cultuurcafé, DE-café en Zuidkantine Huygensgebouw.

24 SEPTEMBER, 20:30 uur: Folkmuziek van de band Long Conversations. Locatie: De Rode Laars.

25 SEPTEMBER, 19:30 uur: Filmvertoning van *Jagten*. In dit Deense filmdrama van Thomas Vinterberg (bekend van o.a. *Festen*) uit 2012 wordt kleuterleider Lucas vals beschuldigd van pedofilie. Met een inleiding van filmdocent Jan Salden. Locatie: CC3.

SPORT

www.ru.nl/sportcentrum

20 & 22 AUGUSTUS, 10.30-16.30 uur:

Introductie van het Universitair Sportcentrum. Op deze dagen kun je kennismaken met verschillende studentensportverenigingen en een groot aantal sporten uitproberen. Ook zijn er spetterende demonstraties. Locatie: Sportcentrum.

25 AUGUSTUS, 22:00 uur: Start inschrijving studentencursussen 2013-2014.

2 SEPTEMBER: Start van het sportseizoen 2013-2014.

PERSONEEL

<http://www.ru.nl/pv>

9 SEPTEMBER: Start cursus yoga.

Breng lichaam en geest in balans. In september beginnen er drie parallelgroepen, die elk twaalf lessen krijgen van een uur. Er worden twee groepen op maandagavond gegeven en een op woensdag. Locatie: Villa Oud Heijendaal.

11 SEPTEMBER, 20:00 uur: Start cursus pottenbakken. De cursus behandelt in twaalf workshops allerlei moderne pottenbakkerstechnieken zoals draaien, werken met platen, papierklei, gieten en glazuurspuiten. Er worden wekelijks twee parallelcursussen gegeven op woensdag- en donderdagavond. Locatie: Klein Atelier aan de Kapittelweg 54-52.

23 SEPTEMBER, 12:00 uur: Start cursus T'ai chi Chuan. In deze cursus staan houding en ontspanning in de beweging centraal. De bedoeling van deze cursus is om inzicht te krijgen w ar in het lichaam spanning zit en om deze vervolgens los te kunnen laten. Locatie: Villa Oud Heijendaal.

23 SEPTEMBER, 19:30 uur: Start cursus boetseren. In het najaar van 2013 starten drie parallelcursussen boetseren. In deze cursus leer je het materiaal klei kennen en je persoonlijke expressie in klei tot gestalte te brengen in de vorm van beelden en voorwerpen. Locatie: Klein Atelier aan de Kapittelweg 54-52.

25 SEPTEMBER: Start cursus tekenen & schilderen. In deze cursus kun je op zoek gaan naar het materiaal waar jij je het prettigst bij voelt. De mogelijkheden van houtskool, acrylverf, aquarelverf, olieverf en pastelkrijt komen uitgebreid aan bod. Locatie: Villa Oud Heijendaal.

BENOEMINGEN

DHR. DR. C. (KEES) NOORDAM is op 1 juli benoemd tot hoogleraar Kinder-geneeskunde (UMC).

DHR. DR. K.S. (KONSTANTIN) NOVOSELOV is op 1 juli benoemd tot hoogleraar Elektronische eigenschappen van nieuwe materialen (FNWI).

MW. DR. S.A. DUHR is op 1 augustus benoemd tot hoogleraar European spatial planning systems (FdM).

DHR. DR. J. (JOHAN) DE HAAN wordt op 1 september benoemd tot bijzonder hoogleraar Toegepaste kunsten en kunstnijverheid (Ottema-Kingma Stichting).

SOETERBEECK PROGRAMMA

www.ru.nl/soeterbeekprogramma

27 AUGUSTUS, 12:45 uur: Zomercafé: Willibrord Huisman vertelt over zijn tweede passie. Voor Huisman is dat dirigeren en componeren. Zo schrijft hij samen met anderen aan een toegankelijke Matte spassie, waarvan de eerste delen in 2013 in première gingen. Locatie: Botanische tuin Hortus Arcadië.

16 SEPTEMBER, 20:00 uur: De Alternatieve Troonrede door Thomas von der Dunk. Cultuurhistoricus en publicist

Von der Dunk beschouwt de staat en toekomst van Nederland. Locatie: LUX.

25 SEPTEMBER, 20:00 uur: Muzikaal theater en debat in de Verboden Wetenschapsmonoloog. Centraal staat het verhaal van de Congolese literatuurprofessor Felix Kaputu die in de gevangenis belande voor het opleiden van zijn studenten tot kritische burgers. Locatie: Collegezalencomplex.

INFO VOOR REIZIGERS

Ga je naar het buitenland voor studie, werk of vakantie? Bij de Radboud Travel Clinic kun je terecht voor advies en/of vaccinaties.

De Clinic ligt tegenover de UB aan de Erasmuslaan 17, www.radboudtravelclinic.nl

PROMOTIES & ORATIES (EEN SELECTIE)

20 AUGUSTUS, 10.30 UUR: Promotie mw. Z. Shao (FSW) 'Contributions of executive control to individual differences in word production'.
20 AUGUSTUS 14.30 UUR: Promotie dhr. drs. S. Whitmarsh (FNWI) 'Nonreactivity and metacognition in mindfulness'.
21 AUGUSTUS 14.30 UUR: Promotie mw. drs. L. Tang (UMC) 'ABC transporters in normal and malignant hematopoiesis'.
22 AUGUSTUS, 10.30 UUR: Promotie mw. T.T. Eskenazi (FSW) 'You, us & them: from motor simulation to ascribed shared intentionality in social perception'.
22 AUGUSTUS, 13.30 UUR: Promotie mw. drs. A.F.J. Custers (FSW) 'Need fulfillment and well-being in nursing homes'.
23 AUGUSTUS, 10.30 UUR: Promotie dhr. drs. E. Aret (FNWI) 'Growth of organic dye crystals. Morphology and polymorphism'.
23 AUGUSTUS, 13.30 UUR: Promotie dhr. drs. J.W.M. Hoekstra (UMC) 'Calcium phosphate based materials for bone regeneration. Preclinical and clinical aspects of In Vivo application prior to implant dentistry'.
26 AUGUSTUS, 10.30 UUR: Promotie mw. drs. V.M.C. Mauch (UMC) 'Achieving accessible and sustainable tuberculosis control in high TB burden countries'.
27 AUGUSTUS, 15.30 UUR: Promotie mw. drs. Q. Fillekes (UMC) 'Joining forces in the fight against HIV / AIDS in Africa: Clinical pharmacology studies in pregnant women and children'.
28 AUGUSTUS, 10.30 UUR: Promotie dhr. drs. R.J. Marijnissen (UMC) 'Destructive characteristics of Th17 cells. A joint venture'.
28 AUGUSTUS, 13.30 UUR: Promotie mw. drs. S. Ganesh (FSW) 'How avatars become of the flesh and blood. A cognitive neuroscientific investigation of self-identification with avatars in massively multiplayer online role-playing games'.
29 AUGUSTUS, 15.00 UUR: Afscheidscollege dhr. prof. dr. P. Hodiament (UMC) 'Psychiatrie, stiefkind of wonderkind van de geneeskunde?'.
30 AUGUSTUS, 15.30 UUR: Promotie dhr. mr. J.J.M. van Mierlo (FdR) 'Medezeggenschap en de spanning tussen WOR en ondernemingsrecht'.
3 SEPTEMBER, 13.30 UUR: Promotie mw. drs. M. Doppenberg – Oosting (UMC) 'Innate immunity in host defense against Borrelia'.
4 SEPTEMBER, 14.30 UUR: Promotie dhr. drs. F.T.M. Willems (FFTR) 'Stimulating civic virtue in students. An exploratory study of teachers in Dutch Catholic primary education'.
4 SEPTEMBER, 16.30 UUR: Promotie mw. drs. E.J.M. Lensen (UMC) 'Surgery for Pelvic Organ Prolapse with emphasis on the anterior compartment'.

5 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie dhr. drs. M.C.W. Kroes (UMC) 'Altering memories for emotional experiences'.
5 SEPTEMBER, 13.00 UUR: Promotie dhr. drs. P.H.E. van der Zande (FdL) 'Hearing and seeing speech: Perceptual adjustments in auditory-visual speech processing'.
5 SEPTEMBER, 15.45 UUR: Oratie mw. prof. dr. N.M.A. Blijlevens (UMC) 'De Rode Draad'.
6 SEPTEMBER, 15.30 UUR: Afscheidscollege dhr. prof. dr. R. de Groot (UMC) 'Een Renaissance Drieluik in de 21^e Eeuw'.
9 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie mw. drs. H. Prinsen (UMC) 'Fatigue in cancer survivors: A (neuro)physiological approach'.
9 SEPTEMBER, 12.30 UUR: Promotie mw. C. Becker (FFTR) 'Learning to be authentic. Religious practices of German and Dutch Muslims following the Salafiyya in forums and chat rooms'.
9 SEPTEMBER, 14.30 UUR: Promotie dhr. X. Chen (UMC) 'Functional implications of TNF-receptor pathways on regulatory T cells'.
10 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie mw. drs. R.P.L. van Swelm (UMC) 'Urinary protein profiling of drug-induced liver injury: Search for biomarkers and mechanisms'.
10 SEPTEMBER, 12.30 UUR: Promotie dhr. drs. L.A. Bok (UMC) 'Pyridoxine dependent epilepsy. Diagnostics and outcome of the Dutch patients'.
10 SEPTEMBER, 14.30 UUR: Promotie mw. drs. M.M. Jongenelen (FdL) 'Matching message strategies to personality characteristics: The usability of alternative variables in tailored health communication'.
10 SEPTEMBER, 16.30 UUR: Promotie mw. drs. M.J. Heins (UMC) 'The process of change in cognitive behaviour therapy for chronic fatigue syndrome'.
11 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie dhr. drs. P.F. Dokman (FFTR) 'De zevende dimensie. De rol van religie binnen internationaal management'.
11 SEPTEMBER, 12.30 UUR: Promotie mw. drs. J.M.H. Timmers (UMC) 'Uniformity in recall among Dutch breast screening radiologists'.
11 SEPTEMBER, 14.30 UUR: Promotie dhr. drs. K. Verbeek (FNWI) 'Evolved stars in galactic plane surveys'.
12 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie mw. drs. E.W.M. Rondeel (FSW) 'Cognitive control in goal-directed decision making'.
12 SEPTEMBER, 13.00 UUR: Promotie dhr. N.D. Damyanov (UMC) 'Dental and prosthodontic status of adults in Bulgaria: socio-demographic and functional aspects'.
13 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie dhr. drs. M.J.J. Coenen (FNWI) 'Combined scanning probe microscopy studies on

self-assembled porphyrin monolayers'.
13 SEPTEMBER, 15.00 UUR: Afscheidscollege dhr. prof. dr. G.W.A.M. Padberg (UMC) 'Neurologie en neuro-ismen'.
16 SEPTEMBER, 13.30 UUR: Promotie dhr. drs. F.A.M. Meheus (UMC) 'The economic analysis of visceral leishmaniasis control'.
16 SEPTEMBER, 15.30 UUR: Promotie dhr. B. Zhang (FNWI) '2p Magnetism, Spinorbitronics, and NiMnSb'.
18 SEPTEMBER, 13.00 UUR: Promotie dhr. drs. M.H. Braakman (UMC) 'Posttraumatic stress disorder with secondary psychotic features. A diagnostic validity study among refugees in the Netherlands'.
18 SEPTEMBER, 15.45 UUR: Oratie dhr. prof. mr. J.C.J. Dute (FdR) 'Over het recht op preventie'.
19 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie mw. drs. C. Magis-Escurra (UMC) 'Clinical and epidemiological studies from a tuberculosis referral center in The Netherlands'.

23 SEPTEMBER, 12.30 UUR: Promotie dhr. ir. J.T.K. Quik (FNWI) 'Fate of nanoparticles in the aquatic environment'.
23 SEPTEMBER, 16.30 UUR: Promotie dhr. E.A. Wronka (FSW) 'Searching for the biological basis of human mental abilities. The relationship between attention and intelligence studied with P3'.
24 SEPTEMBER, 12.30 UUR: Promotie mw. drs. E.A.M. Pelgrim (UMC) 'Clarifying observation and assessment feedback in workplace-based learning'.
25 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie dhr. drs. J. Duijnhouwer (FNWI) 'Studies of the rotation problem in self-motion perception'.
25 SEPTEMBER, 13.30 UUR: Promotie dhr. ing. J.J.H.C. Tilburg (UMC) 'Molecular investigation of the Q fever epidemic in the Netherlands. The largest outbreak caused by Coxiella burnetii ever reported'.

De aula aan de Comeniuslaan

19 SEPTEMBER, 13.00 UUR: Promotie mw. drs. J.H.J. Roelofzen (UMC) 'Risk of cancer after coal tar treatment'.
19 SEPTEMBER, 15.45 UUR: Oratie mw. prof. dr. I.D. Nagtegaal (UMC) 'Het belang van het ongewone'.
20 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie mw. drs. E.J. Meeuwse (UMC) 'Towards efficient dementia care. A comparison of memory clinics and general practitioners'.
20 SEPTEMBER, 14.30 UUR: Promotie mw. drs. J.A.L. van Kempen (UMC) 'The identification of frail older persons in primary care: the development and validation of the EASY-Care Two step Older persons Screening'.
23 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie dhr. ir. drs. L.E. Mamane (FNWI) 'Interactive mathematical documents. Creation and presentation'.

26 SEPTEMBER, 10.30 UUR: Promotie dhr. drs. D.M. Somford (UMC) 'Challenges in diagnosis, grading and staging of localized prostate cancer'.
26 SEPTEMBER, 12.30 UUR: Promotie dhr. drs. J.A.J. Middelbeek (UMC) 'Cytoskeletal regulation in tumor progression: The interplay between TRPM7 and cellular tension'.
26 SEPTEMBER, 15.45 UUR: Oratie dhr. prof. dr. S.E. Fisher (FdL) 'How your genome helps you speak'.
27 SEPTEMBER, 12.00 UUR: Promotie mw. drs. S.M.M. Hensen (FNWI) 'The heat is on. HSF1 integrates cellular stress response pathways'.
30 SEPTEMBER, 14.30 UUR: Promotie mw. drs. M. de Lange (FSW) 'Causes and consequences of employment flexibility among young people. Recent developments in the Netherlands and Europe'.

